LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur uzsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Semi-Weekly
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
PRICE 10c A COPY
Telephone VIrginia 9-1827

No. 10 **** Richmond Hill 19, N. Y., Antrad., vasario (Feb.) 3, 1959 **** METAI 48-ji

KRISLAI

Jau paskutinės dienos.
Lietuviškieji pabaisos.
Iš jų pačių lūpų.
Neapykantos apaštalai.
Irgi nuomonės...

Rašo A. Bimba

Visi laisviečiai ir jų prieteliai turėkite mintyje "Laisvės" dalininkų suvažiavimą ir po jo įvykstantį banketą. Jau tik kelios trumpos dienos beliko. Viskas įvyks atėjnantį šeštadienį.

Dalyvaukite asmeniškai, kurie galite. Kurie negalite asmeniškai pribūti, įduokite savo patarimus ir pasveikinimus suvažiavimui įteikti tiems, kurie dalyvaus.

Tegu šis mūsų įstaigos suvažiavimas būna vienas iš vaisingiausių!

Vokiškieji hitlerininkai buvo sužvėrėję pabaisos. Jų keleto metelių darbai sudaro kruviniausią visoje žmonijos istorijoje lapą.

Jie briovėsi į svetimus kraštus, grobė jų turtą ir masiškai žudė jų žmones.

Bet ar skaitėte "Laisvėje" šiomis dienomis tilpusį Teisybės Mylėtojo straipsnį apie gen. Raštikio memuarus (atsiminimus)? Aš vieną to straipsnio vietą perskaičiau gal daugiau kaip desėtką kartų. Ir skaičiau ir galvojau, ir galvojau ir skaičiau. Priėjau išvados, kad lietuviškieji pabaisos buvo dar baisesni ir už vokiškuosius.

Vokiškieji bestijos plėšė svetimą kraštą ir jo žmones žudė. Betgi lietuviškieji b e s t i j o s džiaugėsi, kada svetimas atėjęs plėšė jų kraštą ir skerdė jo žmones!

Ar begali būti kas nors baisiau?! Ar istorija buvo kada nors mačiusi labiau sužvėrėjusius niekšus, kaip lietuviškieji smetonos, karveliai, krupavičiai, raštikiai?

Raštikis sakosi, kad jis ir jo kolegos ištroškusiai l a u k ė, "kad vokiečiai kuogreičiausiai pultų rusus," tai yra Lietuvą. Ir išaušo birželio 22 ir Raštikio troškimai išsipildė: vokiečių lėktuvai pradėjo iš debesų sėti ant Lietuvos miestų, kaimų, laukų sunaikinimą ir mirtį. Ką darė Raštikis ir kiti žvėrys? Štai iš jo paties lūpų. Skaitykite ir nepamirškite:

"Skubu prie radijo aparato. Jau kalba Goebels. Aišku. Karas. Vokiečių kariuomenė jau žygiuoja per Lietuvą. O mums, politiniams pabėgėliams, taip gera ir malonu! Dabar tikrai atėjo galas bolševizmui Lietuvoje... vokiečių karo lėktuvai šį rytą subombardavo Kauno aerodromą. Bet ką čia bombos, nors jos krenta ir į mūsų Kauną! Labai gerai jaučiu ir žinau, kad visiems lietuviams tėvynėje, kaip ir mums Berlyne, jos nebaisios, nes neša džiaugsmą ir laukiamą išlaisvinimą... Vieniems karas buvo baimė, gi mums jis teikė džiaugsmą!"

Ar bereikalingi komentarai prie šio sužvėrėjusio ir amžinai supuvusio lietuviško niekšo džiaugsmo!

Dega Kaunas, dega visa Lietuva, Palangoje pionierių kempėje Lietuvos vaikučiai

(Tąsa 6-tam pusl.)

1959 m. Amerik. darbininkai stovi didelių kovų išvakarėse

Washingtonas. — "Saulėta padangė jau apsiniaukė, nes biznis laukia iš darbininkų didelių nesmagumų", rašo apžvalgininkas Sam Dowson.

Kodėl "padangė apsiniaukė"? Todėl, kad 1959 metais baigias visos eilės didelių darbo unijų kontraktai su kompanijomis. Gi kiekvienam yra aišku, kad pragyvenimui pabrangus, darbininkai reikalaus pakelti ir algas.

Steelworkers unijos kontraktas baigiasi birželio mėnesi. Ši unija turi virš 1,000,000 narių. Taipgi baigiasi Metal Workers Int. Sheet unijos kontraktas, kuri turi apie 75,000 darbininkų.

Birželyje baigiasi Oil & Chemical unijos kontraktas. Ji turi 165,000 narių. Gegužės pabaigoje pasibaigs kontraktas Aviacijos darbininkų unijos ir Cloak, Suit & Skirt darbinikų unijos, kuri turi 50,000 narių. Su rugpiūčio pradžia pasibaigs kontraktas Meat Cutters unijos, kuri turi 100,-000 narių, o spalio mėnesyje bus paliesta 1,000,000 geležinkeliečių brolijų narių.

Dar yra visa eilė mažesnių unijų, kurių kontraktai baigiasi. Gi reikia atminti, kad čia kalbama tik apie AFL-CIO narius, o už šių unijų dar yra apie 5,000,000 organizuotų darbininkų į unijas. Gi organizuotų darbininkų kovos paveiks ir į neorganizuotus. Todėl yra aišku, kodėl fabrikantai ir jų užtarėjai mato "apsiniaukusią padangę".

Indonezijoje dar yra daug basų žmonių

Jakarta. — Tik prieš 10 metų Indonezijos liaudis atsikratė Hollandijos viešpatavimo, o kovos prieš užsienio imperialistų intrigas vis dar nepasibaigė. 1958 m. užsienio remiami sukilėliai padarė daug žalos.

Indonezijos valstybė susiorganizavus ant virš 3,000 salų ir salaičių 4,000 ilgio ir 1,800 mylių pločio plote. Ji užima 735,865 ketvirtainiškas mylias ir turi 85,000,000 gyventojų. Šalis labai turtinga, bet prezidentas Sukarno sako, kad dar didžiuma žmonių vaikšto basi. Ims laiko, kol bus panaikintas svetimų viešpatavimo palikimas.

Washingtonas nemato T. Sąjungoje pakaitų

Washingtonas. — Valstybės departmento specialistai jau smulkmeniškai ištyrinėjo Chruščiovo kalbą, sakytą TSRS Kmunistų partijos suvažiavime. Jie nesuradę jokių ženklų pasikeitimui Tarybų Sąjungos užsienio politikos.

Viena, paaiškėjo, kad tarpe Tarybų Sąjungos ir Kinijos yra gražus sugyvenimas ir negalima laukti jų tarpe prieštaravimų. Antra, pilnai pasirodė, kad pasaulio komunistai pasmerkė titoizmą.

ANGLIJA IR ALIEJAUS GAMYBOS REIKALAI

Londonas. — Anglija namie per metus pasigamina tik apie 80,000 tonų aliejaus, o sunaudoja iki 30,-000,000 tonų. Anglų kapitalistai po įvairiais vardais — British Oil Co., British-Dutch Co., Iranian Oil Co. kitais, — gauna aliejaus iš arabiškų ir kitų Azijos šalių.

T. Sąjungos 1958 m. derlius buvo geras

Maskva. — 1958 metais Tarybų Sąjungoje buvo apsėta ir apsodinta virš 500,-000,000 akrų plotas. Maistiniai javai užėmė virš 300,-000,000 akrų. Valstybiniai ir kolūkiai suėmė 140,000,000 tonų grūdų, gi 1953 metais buvo suimta tik 82,500,000 tonų.

Kviečių suimta 42,500,000 tonų, o 1953 m. tik 18,500,-000 tonų; medvilnės gauta 4,300,000 tonų, gi 1953 m. buvo tik 3,700,000 tonų.

"TAI MŪSŲ KRAUJAS", SAKO ALŽYRIEČIAI

Alžyras. — 1958 metais francūzai nutiesė v a m z d ž i u s nuo Hassi Messaoudo aliejaus šaltinių iki Phillippeville prieplaukos. Francūzai giriasi, kad per kelis mėnesius jie i prieplauką atvarė 4,000,000 bačkų aliejaus.

Alžyriečiai sako, kad tai ne aliejus, bet "mūsų kraujas". Jie sako, kad francūzai žvėriškai alžyriečius išnaudojo prie vamzdžių nutiesimo darbų ir tą pat daro alieju siurbdami iš žemės gelmių.

SUSITARTA SKARDOS IŠVEŽIMO REIKALAIS

Londonas. — 1958 m. Tarybų Sąjunga į kapitalistines šalis išvežė 18,000 tonų skardos (blėkos). Malajaus ir Thailando valstybės sakė, kad tas kenkia jų skardos industrijai. Tarybų Sąjunga sutiko 1959 metais į kapitalistines šalis išvežti tik 15,-000 tonų skardos. TSRS atstovai sako, kad jie turi pakankamai skardai rinkų socialistinėse šalyse.

Buenos Aires. — Laike pastarojo generalinio streiko 1,500,000 argentiniečių mėsos darbininkų buvo paskelbę sėdėjimo streiką.

Pradės plačiu mastu unijų organizavimą

Miami Beach, Fla. — Metalo, statybos ir namų aptarnavimo AFL-CIO unjos, kurios turi 4,000,000 narių, nutarė pradėti plačiu mastu unijų organizavimą.

Amerikoje tik apie vienas ketvirtadalis darbininkų yra organizuoti į unijas. Dar yra labai plati dirva unijų organizavimui.

Prieš apie 25 metus ėjo didelis ginčas tarpe unijų dėl jų formos, tai yra, ar jos turi būti industrinės, ar amatinės ("craft") atskirų darbo šakų. Dabar bus organizuojama taip, kaip galima, kokios yra sąlygos.

Siūlo daugiau duoti jaunimui progų

Maskva. — Komunistų partijos suvažiavime Chruščiovas sakė, kad kai kurie senieji partijos veikėjai nepadeda jaunimui pakilti į vadovybę. Jis ir eilė kitų kalbėtojų kietai kritikavo tokius "senosios gvardijos" veikėjus. Gyvenime pasirodė, kad daug partiečių apie 40 metų amžiaus jau pralenkė marksizmo teorijoje ir praktikoje senuosius veteranus.

Taipgi yra pasiūlymų pataisyti Tarybų Sąjungos Konstituciją, kuri buvo pagaminta 1936 metais.

Vėliausios žinios

Newark, N. J. — Virš 200 policininkų ieško Washingtono tilto srityje dviejų jaunuolių, kurie peršovė du policininkus. Policininkas G. Wisniewski yra kritiškoje padėtyje.

Freiburg, Vakarų Vokietija. — Naciai chuliganai išvartė paminklus ant žydų kapų. Ant kai kurių paminklų nudažė nacių svastikos ženklus ir užrašė jų obalsį: "Kraujas ir garbė".

Washingtonas. — Demokratas senatorius Francis Green iš Rhode Island valstijos, pasitraukė iš senatinės užsienio reikalais komisijos pirmininko vietos. Jis jau yra apie 90 metų amžiaus.

Londonas. — Nuodingos miglos, pramintos "geltonoji mirtis," vėl apgulė Londoną ir apylinkę. Nuo tokių miglų 1952 metais Anglijoje mirė 12,000 žmonių.

Washingtonas. — Valstybės sekretorius Dulles išskrido į Vakarų Europą. Jis ten tarsis su Anglijos, Francūzijos ir Vakarų Vokietijos vadais Berlyno reikalais.

Copenhagenas. — Danijos laivas "Hans Hedtoft" susikūlė į ledų kalną netoli Greenlandijos salos ir nuskendo. Jis pirmu kartu plaukė linkui Amerikos, nes tai buvo naujas laivas. Žuvo apie 95 žmonės. Kitų laivų arti nesirado, o lėktuvai negalėjo nusileisti iš priežasties didelių bangų.

Trenton, N. J. — New Jersey valstijos kalėjime sustreikavo virš 300 kalinių. Jie reikalauja pakelti algas. Kaliniai gamino automobiliams "pleitus" ir gaudavo nuo 13 iki 35 centų per dieną. Dabar jie reikalauja algų nuo 75 c. iki $1 per dieną.

Washingtonas. — Amerikos raketų specialistai, jų tarpe Dr. Wernher von Braun (vokietys), sako, kad Tarybų Sąjunga turi tokias raketas, kuriomis galėtų pataikyti į Jungtinių Valstijų miestus. Dr. Braun tvirtina, kad tarybinės raketos siekia toliau kaip už 5,000 mylių.

Tel Aviv. — Izraelio laikraščiai reikalauja k a r o prieš Siriją. Sirija yra dalimi Jungtinės Arabų Respublikos karas prieš ją sukeltų arabų valstybes prieš Izraelį.

Budapeštas. — Vengrijos Liaudies Respublika siūlė Jungtinėms Valstijoms sunormalizuoti diplomatinius santykius ir nevesti propagandos prieš Vengriją. Kada Washingtonas pasiūlymą atmetė, tai Vengrija suvaržė JAV ambasados veikimą Budapešte.

Arlington, Va. — Manoma, kad keturi negrai jaunuoliai bus priimti į Stratford Junior High mokyklą ir baigsis mokyklos uždarymas.

Belgradas. — Jugoslavijos prezidentas Tito išvažiavo į Afriką.

Madridas. — Liberalai ir dešinių partijų vadai sudarė naują partiją, kuri veiks opozicijoje prieš fašistų Franco partiją.

Washingtonas. — Su vasario 2 d. Social Security Administracija išsiuntinės 12,500,000 senatvės pensijos čekių per mėnesį. Senatvės pensija pakelta 7 procentais. Seniau buvo nuo $30 $108.50 per mėnesį, o dabar jau bus nuo $33 iki $116.

Maskva. — Tarybų Sąjunga vėl sumažino ant 300,000 savo armijos skaičių. Iš Rytų Vokietijos iš traukė 41,000, o iš Vengrijos — 17,000 karių.

New Yorkas. — Mirė žymus žydų veikėjas Dr. Jonah B. Wise. Jis buvo 77 metų amžiaus.

Perth, Australija. — Bangos apvertė valtelę, prigėrė kunigas ir 3 minyškos.

Tarybų Sąjungos ministras persergėjo Vakarų valstybes

Maskva. — TSRS Komunistų partijos suvažiavime kalbėjo Užsienio ministras A. Gromyko. Jis sakė, kad Tarybų Sąjunga nedarys jokių nusileidimų Vakarams Vokietijos reikalais. Tarybų Sąjunga laiikosi padarybų Sąjunga laikosi padaryja turi būti nuginkluota, o užsienio armijos turi būti ištrauktos iš Berlyno. Gromyko sakė: Jeigu Vakarai to nesilaikys, n e p r i i m s TSRS pasiūlymų, tai Tarybų Sąjunga suras kitus kelius to įvykinimui.

Taipgi Gromyko s a k ė, kad laikas dirba tam, jog Jungtinės Valstijos prašys Kinijos Liaudies Respublikos ir Vokiečių Demokratinės Respublikos sėsti prie vieno stalo ir tartis.

Gromyko sakė, kad Tarybų Sąjungą ir liaudiškos respublikos laikėsi ir laikosi taikos politikos. Jis sakė, kad Jungtinių Valstijų Valstybės sekretorius Dulles spaudos konferencijoje, kaip ir daugelį kartų pirmiau, grūmoja karu.. "Jeigu bus išprovokuotas naujas karas, tai jis baigsis galutinu agresorių sunaikinimu, tokiu sunaikinimu, kokio dar istorija nežino", sakė Gromyko.

"Tarybų Sąjunga norėjo ir nori taikos ir Vokietijos reikalais susitarti, bet jeigu to dar neatsiekta, tai ne mūsu kaltė", sakė TSRS ministras.

Suomiją spaudžia karų pasekmės

Helsinkis. — Suomija dar vis neatsigauna po dviejų karų (1939—1940 ir 1941—1944 m.m.). Per du kartus jos valdžios paglausė Vakarų ir puolė Tarybų Sąjungą.

Dabar Tarybų Sąjunga gelbėja Suomijai ant kojų atsistoti. Ji dovanojo didesnę pusę pinigų, kuriuos Suomija turėjo atmokėti Tarybų Sąjungai už padarytus nuostolius. TSRS dar ir paskolino Suomijai $100,-000,000.

IZRAELIS LAUKIA IMIGRANTŲ IR BIJO

Tel Aviv. — D. Ben Gurion. Izraelio premjeras, sako, kad žydų persikėlimas iš Rumunijos į Izraelį rodo, jog jie yra "senojo pasaulio žmonės". Jis mano, kad dabar žydai skaitlingiau atvyks iš Tarybų Sąjungos į Izraelį. Jis numato, kad per metus gali atvykti 250,000 žydų iš Rytų Europos, tai yra, socialistinių šalių. Bet jeigu jų tiek atvyktų, tai premjeras numato didelį apsunkinimą Izraelio valstybėlei.

RUMUNIJA PAGELBSTI ŽYDAMS PERSIKELTI

Bukarestas. — Pirm Antrojo pasaulinio karo Rumunijoje gyveno 800,000 žydų tautos žmoniu. Naciai pusę jų iššudė. Po karo apie 100,-000 žydu persikraustė gyventi į Izraelį. Pastaruoju laiku jie vėl didesniais skaičiais kraustosi. Rumunijos vyriausybė gelbėja jiems persikelti. Sakoma. k a d gruožio mėnesį išvyko į Izraelį 10,000 žydų.

Paryžius. — Francūzija ruošiasi 1960 metais jau turėti atominę bombą.

Roma. — Socialistų partija, Nenni vadovaujama, atsisako su Krikščionių partija sudaryti koalicinį kabinetą.

Iranas (Persija) vis dar atsilikus šalis

Teheranas. — Iranas yra didelė šalis, ji užima 628,000 ketvirtainių mylių plotą ir turi 20,000,000 gyventojų. Daug yra sausumų, bet yra ir geros žemės, kur dera kviečiai, ryžiai, kukurūzai, medvilnė.

Žemėje yra daug turtu, o daugiausia aliejaus. Tik 1958 metais Irano valdovai už alieių nuo anglų, francūzų, hollandu ir amerikiečių gavo $250,000,0000.

Bet Iranas yra labai atsilikusi šalis, savosios industrijos kaip ir neturi, žemę dirba senoviniu būdu. Žmonių vargo kaltininkais yra užsienio imperialistai ir vietiniai valdovai.

POPIEŽIUS JONAS LAUKIA VIENYBĖS

Roma. — Popiežius Jonas, kuris prieš kelias dienas paskelbė, kad jis šauks pasaulinį kongresa, idant apvienijus visus krikščionis, pasitiki savo planais. Jis sako, kad yra galima pašalinti skirtumus tarpe katalikų ir stačiatikių bei protestantų.

TARYBŲ SĄJUNGOS KOMUNISTAI VIENINGI

Maskva. — Kapitalistinės spaudos atstovai, kurie pirmu kartu dalyvauja Komunistų partijos suvažiavime, mato dideli komunistų išsilavinimą ir vieningumą. Taip rašo korespondentas Osgood Caruthers.

Suvažiavimo delegatai gerai supranta Tarybų Sąjungos vidaus reikalus ir tarptautinę politiką.

Vakarinis Berlynas.—Čionai įvyko viena iš pikčiausių antisemitinių demonstracijų. L a i k e vaidinimo amerikinio veikalo "Myself & No Angel" chuliganai mėtė dvokiančias bombas, šaukė antisemitinius obalsius. Septyni jų yra suimti.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays.
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.
Established April 5, 1911 ——— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$9.00	Canada and Brazil, per year	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada and Brazil, 6 months	$5.50
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year	$12.00
Queens Co.	$5.50 per six months	Foreign countries, 6 months	$6.50

TSKP XXI-asis suvažiavimas

JIS PRASIDĖJO SAUSIO 27 D., o kai skaitytojas šiuos žodžius skaitys, jau bus užsidaręs.

XXI-asis suvažiavimas nebuvo eilinis; kaip pas mus priimta sakyti, jis buvo nepaprastas-ekstra suvažiavimas, vyriausiai skirtas Septinmečio planui apsvarstyti.

Suvažiavime iš viso su svečiais-broliškais deleg. dalyvauja 1,375 asmenys. Svečių buvo suvykusių iš 70 šalių. Jie atstovavo komunistų bei darbininkų partijas. Sakoma, kad ir iš Jungtinių Valstijų buvo du broliški delegatai.

Pirmą kartą TSKP istorijoje į jos suvažiavimą buvo įsileisti buržuazinių laikraščių korespondentai.

Tarp brolišku delegatų buvo Kinijos ministrų pirmininkas Čou En-lajus, Lenkijos premjeras — V. Gomulka, Italijos Komunistų partijos vadovas Togliatti, Francūzijos Komunistų partijos vadovas — Duclos; Šiaurės Vietnamo prezidentas—Ho Či Minh, Rytų Vokietijos premjeras—Walter Ulbrichtas. Buvo čia atstovautos visos liaudiškos respublikos, visos socialistinės šalys, apart Jugoslavijos, jei ją galima socialistine vadinti.

Kadangi Tarybų Sąjunga yra seniausia ir tvirčiausia socialistinio bloko valstybių, kadangi ji rodė ir tebe rodo kelią kitoms socialistinėms šalims, kaip dėti komunizmo pagrindus, kadangi ji teikia kitoms socialistinėms šalims techininę ir medžiaginę pagalbą, tai ir jos Komunistų partijos suvažiavimai turi didžiausios reikšmės visoms socialistinėms šalims, taip pat ir viso pasaulio dirbančioms masėms. TSKP suvažiavimai turi panašumo į buvusiojo Kominterno kongresus.

—:—

N. CHRUŠČIOVAS sakė įžanginę kalbą per daugiau kaip šešias valandas. Jis kalbėjo apie tarptautinę padėtį pasaulyje, apie Septynerių metų planą, apie skaisčią ateitį tarybinėms tautoms, pravedus šį planą. Jo kalba, kaip sako komercinės spaudos atstovai, buvo kupina entuziazmo. Ją dažnai lydėjo audringi aplodismentai.

Chruščiovas sakė, kad Tarybų Sąjungos pasiekimai erdvės užkariavime socialistinę stovyklą pasaulyje padarė galingesne už kapitalistinę stovyklą. O kai Tarybų Sąjunga praves pasimotus planus ekonomikoje, tuomet socialistinė stovykla ir toje srityje pasidarys galingesnė už kapitalistinių šalių stovyklą.

Su 1970 metais Tarybų Sąjunga pralenks pačią tvirčiausią kapitalistinę valstybę — JAV — visu kuo, teigė Chruščiovas. Bet tam pasiekti reikia, kad per sekamus 12 metų Tarybų Sąjunga pasigamintų visokių gerybių 80 procentų daugiau negu buvo pagaminta praėjusiais metais.

Jis teigė, kad Tarybų Sąjungos, Kinijos ir kitų socialistinių šalių pasisekimai ekonomikoje, moksle, kultūroje neišvengiamai patrauks į socialistinę stovyklą daugiau tautų, ypatingai tų, kurios ilgai buvo kolonialinėje vergijoje.

Chruščiovas pajuokė tuos, kurie sako, būk tarp Tarybų Sąjungos ir Kinijos esą kaž kokie nesutikimai—tarp abiejų šalių vyrauja draugiškumas ir susitarimai, kadangi abidvi šalys savo statyboje remiasi Markso ir Lenino mokslu, sakė jis.

Neišvengiamai, Chruščiovas palietė ir Jungtinę Arabų Respubliką, kurioje Nasserio valdžia persekioja ir kalina komunistus. Jis sakė, Nasseris didžiausią klaidą daro sakydamas, būk komunistai kenkią arabiškoms tautoms kovoti prieš imperializmą. Komunistai, nurodė Chruščiovas, yra patys geriausi kovotojai prieš imperializmą ir kolonializmą. Nasseris, puldamas komunistus, kenkia arabiškų tautų išsilaisvinimui.

Pasmerkė Chruščiovas ir Jugoslavijos Titą, nuduodantį kaž kokį dievaitį, už revizionizmą ir už tai, kad jis kiša į kalėjimus tuos komunistus, kurie stoja už glaudžių santykių palaikymą su Tarybų Sąjunga.

—:—

PATYS SVARBIAUSIEJI broliški delegatai —Čou En-lajus, Gomulka, Togliatti, Duclos ir kt., sakę suvažiavime kalbas, šimtu procentų užgyrė Chruščiovo pranešimą.

Čou En-lajus, perskaitęs Mao Tse-tungo sveikinimo laišką, sakė, jog Kinijos ir Tarybų Sąjungos bičiuliškumas yra "amžinas ir nepalaužiamas", o "nūdieninė Tarybų Sąjunga yra visų pasaulio žmonių rytojus".

Čou En-lajus griežtai smerkė Tito ir jo revizionistus.

Lenkijos V. Gomulka čia aiškiau ir atviriau negu kada nors pirmiau pasisakė už socialistinės stovyklos glaudų bendradarbiavimą, ir už tai, kad toje stovykloje vadovaujantis vaidmuo priklauso Tarybų Sąjungai.

Panašiai kalbėjo ir kiti svečiai-broliški delegatai.

XXI-asis suvažiavimas žmonijos istorijoje pasiliks vienu iš svarbiausiųjų.

Kas Ką Rašo ir Sako

TEBLOFINA

Pagaliau prabilo ir pats S. Girdvainis. Jis pasiliekąs Vatikane "atstovauti Lietuvą," ale tik jau po kitu titulu. Jis dabar esąs "pasiuntinybės reikalų valdytojas." O ką jis po tuo nauju titulu veiks, apart švaistymo iš Lietuvos išvežtų pinigų, jis pats dar nežino. Girdi, šis titulas "yra naujadaras," todėl "šiuo momentu dar nėra galima apibrėžti jo pobūdžio."

Iš kitos pusės, ponas Girdvainis užtikrina visus smetonininkus ir "vaduotojus," kad jis "minėtų įvykių metu" viską padaręs, "kas tik buvo galima." Tuo tarpu iš Vatikano oficiališkai pranešama, kad popiežius jau visiškai pavarė lenkų "egzilinės valdžios" atstovą Mr. Papę. Todėl spėjama, kad tas pats atsitiks su "Lietuvos pasiuntinybės reikalų valdytoju" Girdvainiu. Veikiausia tai nujaučia ir pats Girdvainis, bet nesiliauja blofinęs apie savo naujas pareigas.

NEREIKĖTŲ DĖL TO BAISIAI SIRGTI

"Naujienų" bosas labai pasigendąs senų ir jam labai gerdėtų vardų Tarybų Sąjungos Komunistų partijos suvažiavime. Nebeskambą avrdai Malenkovo, Kaganovičiaus, Molotovo ir dar kelių kitų.

Mums gi atrodo, kad Grigaitis serga svetima liga. Kai tie vardai plačiai skambėjo, jis juos keikė ir plūdo. Kai dabar jie ten nebefigūruoja, Grigaitis verkia. Gi jų nereikėtų per daug pasigesti, nes "N." redaktorius turi pakankamai darbo plūsti Chruščiovą, Mikojaną ir kitus socialistinės šalies veikėjus.

KARDINOLAS VIŠINSKIS ESĄS NEKALTAS

Chicagos "Drauge" (sausio 25 d.) Dr. Vaišnora griežtai nesutinka su tais, kurie už "vaduotojų" bėdas Vatikane kaltę suverčia ant lenkų kardinolo Višinskio. Nieko panašaus negalėję būti, nes lenkų ir lietuvių byla esą du skirtingi dalykai. Girdi, "manyti, kad Višinskis galėjo paliesti Lietuvos pasiuntinybės prie Šv. Sosto reikalą, yra grynas prileidimas, kuriam nėra jokių konkrečių davinių." O kad vis tiek popiežius Jonas XXIII vienu ir tuo pačiu pasimojimu "nuvainikavo" lenkų Papę ir lietuvių Girdvainį, tai galėję būti "grynai laiko supuolimas."

Sausio 28 d. "Drauge" J. J. Vidzgiris rašo apie naują susirūpinimą. 1958 metai buvę labai blogi metai tiems, kurie iš gilumos širdies tebetrokšta socialistiniam pasauliui pražuties. Toji "nelaboji" koegzistencijos idėja praėjusiais metais susilpninus Vakarų atsparumą prieš Rytus. Kas blogiausia, girdi, kad koegzistencijos idėja pradėjusi gauti pasekėjų ir bažnyčiose. Vis plačiau ir plačiau buvę pernai pradėta kalbėti apie užmezgimą ryšių tarpe krikščioniškų bažnyčių Vakaruose ir Rytuose. Dar tik pusė bėdos būtų, jeigu dvasiškija ieškotų koegzistencijos tiktai religiniais reikalais. Dalykas daug didesnis ir rimtesnis, kada Vakarų bažnyčios "daro nutarimus, kuriais siekia paveikti savo kraštų vyriausybes komunistų užsienio politikai palankia prasme. Ta linkme veikiančių asmenų esama pačiose aukščiausiose vadovaujančiose vietose, būtent, Pasaulinėje bažnyčių federacijoje ir Liuteronų konferencijoje."

Nors J. Vidzgiris nepasako, bet jeigu mes pridėsime katalikų bažnyčios galvos popiežiaus Jono XXIII visą eilę "išsišokimų" (pav., jo kalbos apie taikos išlaikymą, arba jo žingsniai prieš Papę ir Girdvainį), susidarys tikra velniava. Visa tai gali "Draugo" redaktorių Šimutį ir jo bendradarbį Vidzgirį tiesiog iš proto išvaryti.

IR KODĖL GI JIE NEPASIKLAUSĖ?

So. Bostono menševikiški galvočiai savo "Keleivyje" (sausio 28 d.) nebepasitenkina išplūdimu Mikojano. Jie dar rūsčiau išbara tuos amerikiečius, kurie Mikojaną gražiai pasitiko ir žmoniškai priėmė. "Kas tai buvo," jie klausia, "vaišingumas ar paprasčiausias kvailumas?" "Mes linkę manyti," jie patys ten pat ir atsako, "kad Amerikos milionieriai parodė daugiau kvailumoo, kaip vaišingumo, daugiau gobšumo ir lengvatikėjimo, kaip išminties ir padorumo."

Taip, žinoma, atsitiko tik todėl, kad tie Amerikos milijonieriai nepasiklausė "Keleivio" redaktorių patarimo, kaip jie turėtų traktuoti tą tolimą iš socialistinio pasaulio svečią. Jie būtų juos pamokę, kaip su Mikojanu pasielgti. Mūsų patarimas Amerikos milijonieriams: kitą kartą, susimildami, keleivinių galvočių nebeignoruokite. Jie daug geriau nusimano apie jūsų bizniškus reikalus, negu jūs patys.

MUŠTE MUŠASI PER AMERIKOS LANGĄ

Chicagos dienraštis "Vilnis" (sausio 28 d.) vedamajame straipsnyje sako:

Jei prezidentas Eisenhoweris nori naujos dalybos Lotynų Amerikai, tegul jis pasako Batistos šalininkams, kad jiems ne vieta šioje šalyje.

Jei prezidentas neberemsiąs diktatorių, tegul jis pasako Paragvajaus diktatoriui, kad Amerika priešinga jam. Tą patį reikėtų pasakyti ir Gvatemalai ir, dalinai, Bolivijai. Tą patį reikia pasakyti ir Dominikonų respublikos diktatoriui Trujillo, pas kurį pabėgo Batista ir akliausi jo gengsteriai.

Lotynų Amerikos problemos mušte mušasi per Amerikos langą ir visas politinej ekonomines sąsparas. Senomis priemonėmis jų neišspręsti.

PANAMA JAU ATMETĖ AMERIKOS PROTESTĄ

Panama. — Prieš kiek laiko Panamos respublika paskelbė, kad ji laikosi principo, jog jūros per 12 mylių yra jos teritoriniai vandenys. Prieš tai užprotestavo Jungtinės Valstijos, Japonija ir Francūzija. Dabar Panamos užsienio reikalų ministras M. S. Moreno atmetė tuos protestus ir pakartojo Panamos teises per 12 mylių jūroje.

Maskva. — Chruščiovas sakė, kad Jungtinės Valstijos, varžydamos prekybą su tarybų Sąjunga, pačios sau kenkia.

J. PALECKIS

Tarybų Lietuva tarp dviejų TSKP suvažiavimų

Kai 1956 metais Tarybų Sąjungos Komunistų partijos XX suvažiavimas patvirtino TSRS, tame tarpe ir Lietuvos, pramonės ir žemės ūkio vystymo direktyvas, kai kas užsienyje nepatikėjo tų planų realumu.

Ir štai praėjo tik kiek daugiau kaip pustrečių metų. Kas gi nuveikta per šį palyginti neilgą laiko tarpą?

Lietuvos darbininkai, inžinieriai, technikai, mokslininkai sėkmingai išsprendė uždavinį toliau industrializuoti liaudies ūkį ir padidinti liaudies vartojamų prekių gamybą. Per pastaruosius dvejus metus respublikoje pastatyti nauji dideli fabrikai ir gamyklos. Jų tarpe — pirmas Pabaltijy Lentvario kilimų fabrikas, Kauno elektromechanikos gamykla "Elektra", Kalvarijos vilnos verpimo fabrikas, Pilviškių plytinė, galingas Klaipėdos konservų fabrikas. Vilniuje, buvusioje dykvietėje, pastatyti didžiausio Europoje grąžtų fabriko korpusai.

Po TSKP XX suvažiavimo produkcijos gamyba Lietuvos įmonėse padidėjo pusantro karto. Produkcijos išleidimas didinamas mechanizuojant ir automatizuojant gamybą. Palyginti su 1955 metais dukart padidėjo mašinų gamybos pramonės produkcija, 70 proc. — prietaisų gamyba, daugiau kaip 60% — lengvosios pramonės produkcija, o mėsos ir pieno pramonės produkcija padidejo pusetrečio karto.

Paimkime kaip pavyzdį rekonstruotą, išplėstą ir aprūpintą pastaraisiais metais nauja technika Kauno "Drobės" tekstilės fabriką. Šiais metais jis davė daugiau kaip du milijonus metrų tekstilės, t. y. tiek, kiek buržuazijos viešpatavimo laikais duodavo visa Lietuvos tekstilės pramonė. Už savo labai gerus audinius "Drobės" fabrikas Pasaulinėje Briuselio parodoje buvo apdovanotas aukso medaliu. O juk Lietuvoje įvairių rūšių audinių gamina ir kitos įmonės, kasmet didindamos savo produkciją.

Tarybų Lietuva dabar siunčia savo produkciją į 30 užsienio valstybių, esančių visuose keturiuose žemynuose. Mes eksportuojame dviračius, metalo piovimo stakles, turbinas, elektros įrengimus ir daugybę kitų prekių.

Žemės ūkio srityje metai tarp TSKP XX ir 21-ojo suvažiavimo buvo neregėto kilimo laikotarpis. Bendros kolūkių pajamos padidėjo beveik dvigubai ir prašoko milijardą rublių. Pakilo visų žemės ūkio kultūrų derlingumas, rimtas posūkis padarytas gyvulininkystės vystymo srityje. 1957 metais kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose, iš viso paėmus, pieno primelžimas padidėjo 49 procentais, mėsos gamyba — 57 procentais, o kiaulienos — 2,4 karto. Kiekvienam šimtui hektarų respublikos žemės ūkis pernai davė 64.6 centnerio mėsos ir 319 centnerių pieno. Vien šiemet pieno primelžimas kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose padidėjo dar 14 procentų, o mėsos gamyba — 41 procentu.

Tarybų Lietuvos žemės ūkio darbo žmonės sėkmingai sprendžia uždavinį — artimiausiais metais pavyti Jungtines Amerikos Valstijas pagal mėsos, pieno ir sviesto gamybą vidutiniškai vienam gyventojui.

Tarybinė vyriausybė aukštai įvertino mūsų žemdirbių darbą ir pasiekimus. TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsaku ordinais ir medaliais apdovanoti 2,529 respublikos kalūkiečiai, MTS ir tarybinių ūkių darbuotojai, žemės ūkio specialistai, o 22 žmonėms suteiktas garbingasis Socialistinio Darbo Didvyrio vardas. Be to, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Garbės raštais apdovanoti 364 žemės ūkio darbuotojai.

Rimtas darbas dirbamas ir melioracijos srityje. Per pastaruosius dvejus metus naujos nusausinimo sistemos įrengtos 92 tūkstančių hektarų plote, uždaru drenažu respublikoje nusausinta 36 tūkstančiai hektarų.

Lietuvos kaimuose vykdomi dideli statybos darbai. Vien tik 1957 metais ten pastatyta 2,408 visuomeniniai ir ūkiniai pastatai.

Kultūros, mokslo ir meno srityje per tą trumpą laiko tarpą taip pat nuveikta nemažai. Įsteigta daugiau kaip 60 bendrojo lavinimo mokyklų, suorganizuotos naujos mokslinio tyrimo įstaigos. Kaune pradėjo veikti Energetikos ir elektrotechnikos institutas, Statybos ir architektūros institutas, Vilniuje prie Liaudies Ūkio Tarybos įsteigtas Elektrografijos institutas, kuris jau davė gana daug išradimų, turinčių didelę reikšmę liaudies ūkiui.

Per pastaruosius dvejus metus respublikos miestuose ir kaimuose pastatyti 63 kinoteatrai, ir dabar bendras jų skaičius pasiekė 646. Baigiami statyti nauji kinoteatrai Ukmergėje, Kapsuke, Kėdainiuose, Palangoje, Raseiniuose. Šiemet Akmenėje, Linkuvoje ir Lazdijuose bus pastatyti kultūros rūmai. Naujas dešimtmetės muzikos mokyklos pastatas statomas Vilniuje. Kaune pastatytas jaunojo žiūrovo teatro pastatas.

Po TSKP XX suvažiavimo daug padaryta materialinei darbo žmonių gerovei pakelti. Padidintas darbo užmokestis mažai apmokamiems darbinikams ir tarnautojams, sutrumpinta darbo diena, pailgintos nėštumo ir gimdymo atostogos, padidintos pensijos. Kolūkiečių, darbininkų ir tarnautojų ūkiai atleisti nuo žemės ūkio produktų privalomų pristatymų valstybei.

Stengdamosi kiek galint greičiau likviduoti butų stoką, Komunistų partija ir Tarybinė vyriausybė paruošė gyvenamųjų namų statybose planą, kuriame numatoma per artimiausius 10—12 metų galutinai išspręsti butu problemą. Pagal šį planą Tarybų Lietuvoje numatoma 1956—1960 metais pastatyti apie 2 milijonus kvadratinių metrų gyvenamojo ploto. Šis planas sėkmingai vykdomas. Jau 1957 metais miestuose buvo atiduota naudotis 205 tūkstančiai kvadratinių metrų gyvenamojo ploto, o kaimo vietovėse pastatyta 2,987 gyvenamieji namai, kurių bendras plotas — 200 tūkstančių kvadratinių metrų.

Visa, kas padaryta Lietuvoje per tuos pustrečių metų—Lietuva tarp dviejų TSKP suvažiavimų, vaizdžiai rodo tarybinės visuomenės santvarkos jėgą ir gyvybingumą, rodo, koks vaisingas yra brolišku socialistinių respublikų bendradarbiavimas. Įsijungusi į galingąją Tarybų Sąjungą, lietuvių tauta gavo neribotas galimybes vystyti savo dvasines jėgas, savo liaudies ūkį.

Komunistų partijos XXI suvažiavimas nubrėš tolesnius vystymosi kelius. Apie tai itikinamai bvloja 1959—1965 metų TSRS liaudies ūkio vystymo kontroliniai skaičiai, kurie atskleidžia milžiniškas perspektyvas visoms ūkio bei kultūros šakoms augti ir tarybinės liaudies gerovei kilti.

LIETUVOS KOM. PARTIJOS XI SUVAŽIAVIMAS

Šių metų sausio 14 ir 15 dienomis Vilniuje, Valstybinės filharmonijos salėje vyko Lietuvos Komunistų partijos neeilinis XI suvažiavimas.

Nuotraukoje: grupė Lietuvos Komunistų partijos neeilinio XI suvažiavimo delegatų (iš kairės į dešinę)—Vievio rajono "Miaugonių" kolūkio traktorinės brigados brigadininkas P. Kieras, Pandėlio rajono "Lenino keliu" kolūkio pirmininkė E. Jakucevičienė, Vievio rajono "Miaugonių" kolūkio pirmininkas M. Milaševičius, Ramygalos rajono Julijos Žemaitės vardo kolūkio pirmininkė E. Dargužienė, Kauno laivų remonto gamyklos elektrosuvirintojas E. Sirutavičius ir Plungės rajono "Socialistinio kelio" kalūkio partinės organizacijos sekretorė I. Vauruvienė.

IR VĖL IVYKO NELAIMĖ SU RUOŠIMU FILMO

Madridas. — Pirmiau gaminant "Solomon and Sheba" filmą mirė pagarsėjęs aktorius Tyrone Power, kuris vaidino Solomono rolę. Gina Lollobrigida vaidino rolę Shebos. Dabar Solomono rolę vaidino Luis Santara ir ant jo užsidegė aprėdalai. Santara skaudžiai apdegė.

ĮVAIRUMAI

Surado akmens amžiaus žmones

Šiuo metu Australijoje yra vos 50 tūkstančių senųjų šio krašto gyventojų (atradus kontinentą jų buvo 300 tūkstančių). Daugelis genčių visai mažai ištirtos, o žemyno centrinėje dalyje aptiktos dvi gentys — bušmani ir pintibu, apie kurių egzistavimą tik visai neseniai sužinota. Tai nepaprastai atsilikusios gentys, akmens amžiaus žmonės. Jie nieko nesėja, neaugina ir negamina, o pasitenkina tik tuo, ką duoda gamta. Nei bušmani, nei pintibu nieko nežinojo apie juos supantį pasaulį ir apie tai, kad žemėje dar yra kitokių žmonių... Atrastosios gentys ugnį gauna trynimo būdu, iš rūbų nešioja tik raištį per šlaunis, o ant kaklo — "karolius" iš... žmoniu kaulų. Minta pelėmis, driežais, vabzdžiais ir žolėmis, kepa kirminus, vikšrus ir sraiges...

Ieškojimai, kurie tęsėsi 125 metus

Pasak padavimo, kažkur netoli Kairo kažkada buvo faraonų Tutmasu XVIII dinastijos kapai. Tarp jų turėjo būti paskutinės dinastijos faraono Tutankamano kapas. 1708 m. prancūzai, o vėliau anglai pradėjo ieškoti faraonų kapu, bet vis nesėkmingai. Tik 1820 m. rado kapų teritoriją ir pirmuosius kapus. Nesurado tik paties Tutankamono kapo. Aštuonerius metus (1914-1922) anglų ekspedicija metras po metro rausė smėlį ir akmenis, ieškodama faraono kapo. Pagaliau buvo surasti laiptai, vedą į Tutankamono kapą. Ištisus metus dirbo archeologai, kol iškraustė visus daiktus — nuo karo vežimo iki maisto produktų bei papuošalų, — sudėtus faraono prieangiuose. Tik ištuštinus prieangius, buvo surastas faraono sarkofagas. Mumija buvo išimta tik tada, kai pavyko atidaryti keturis medinius paauksuotus karstus, du akmeninius ir vieną auksinį, svėrusį apie pusę tonos.

Naujas "automobilis"

Neseniai JAV "Ford motor" automobilių kompanijos bandymų centre buvo išmėginta naujos konstrukcijos mašina — glaideris. Ši mašina neturi ratų, ji tiesiog slysta suspausto oro paviršiumi. Oras specialiais prietaisais paduodamas po mašina, suspausto oro srovė varo ir patį glaiderį. Kadangi nauja mašina neturi sąlyčio su žemės paviršiumi, ji sutinka mažesnį pasipriešinimą.

Tokia mašina buvo sugalvota dar prieš trisdešimt metų, tačiau tik dabar, bendro technikos išsivystymo dėka, buvo galima pagaminti pirmąjį veikiantį modelį.

Amerikos specialistų nuomone, naujoji mašina galės išvystyti kelių šimtų kilometrų greitį per valandą, o keleiviai jausis kuo puikiausiai: tai tikras skridimas nepakilus nuo žemės.

Apie helikopterį

Jūs tikriausiai jau matėte skrendantį malūnsparnį. O ar žinote, kas jį varo į priekį? Ant jo uodegos esantis nedidelis propeleris tik palaiko šio lėktuvo kryptį ir atlieka šoninių vairų funkcijas, neleisdamas mašinai suktis aplink savo ašį. Taigi šis lėktuvas skrenda su viršuje besisukančių sparnų pagalba. Bet sparnai, besisukdami horizontaliai, tik pakelia ir nuleidžia mašiną, priklausomai nuo apsisukimų greičio.

Pasirodo, malūnsparnį į priekį varo tik tie patys viršuje besisukantieji sparnai. Sudėtingas mechanizmas tuo metu, kai sraigto plokštumos sukasi atgal, pakeičia jo plokštumos kampą. Tuo būdu kiekviena sraigto plokštuma užpakalinėje malūnsparnio dalyje turi didesnę keliamąją jėgą ir, tartum irklas vandenyje, ore pavaro lėktuvą. Eidama į priekį, plokštuma automatiškai vėl pasisuka horizontaliai. Štai kodėl malūnsparnis skrenda visados šiek tiek pasviręs į priekį.

SAKO: "AMERIKA LUPA NUO KANADOS KAILĮ"

Clevelandas. — Čionai kalbėjo S. Armour, Kanados Plieno Ko. vedėjas.. Jis sakė, kad Jungtinės Valstijos "lupa nuo Kanados paskutinį kailį", imdamos sau daugiau pinigų už laivų praplaukimą St. Lawrence Seaway kanalu. Sakė, kad į Seaway įrengimą Kanada įdėjo $800.000,000, o Jungtinės Valstijos tik $275,000,000, gi iš to kelio jos daugiau gauna, negu Kanada.

A. Vaivutskas

Poeto-kovotojo jubiliejus

Vilnius. — Sausio vienuoliktąją pažymime Lino Valbasio gyvenimo penkiasdešimtmetį. Karštos širdies žodžiais sveikiname jubiliatą.

...San Paulo miestas. Prisimena Belėm aikštė. Nepamirštamą to saulėto sekmadienio popietę mus, — grinorius ir brazilus darbininkus, — susirinkusius aikštėje priešais bažnyčią į nelegalų mitingą, užpuolė raitoji policija ir žvalgybininkai. Mes tada gavome bene pirmąjį kovos krikštą — dusome nuo aitrių, pašėliškai akis graužiančių dujų, mūsų nugaras nučaižė policininku smūgiai. Tai buvo seniai, beveik prieš trisdešimt metų.. Ašarinės dujos, žandarų kardai, arklių kanopos, užuot įbauginę kovojančius žmones, tiktai dar tvirčiau užgrūdino jų pečius, jų valią. Ir nuo tada mes Valbasį vis matome revoliucinių kovų sūkuryje. Proletarinio internacionalizmo pavyzdžių itin gausu Brazilijos liaudies kovu kelyje. Už liaudies reikalus ten didvyrio mirtimi galvas paguldė Bauževičius, Marma...

Mes labiausia branginome Lino Valbasio eiles. Jos buvo paprastutės, bet nuoširdžios, žadinančios ieškoti teisybės, priešintis kapitalo išnaudojimui, veržtis į laisvę. Tiktai keli lietuvių proletarinių poetų vardai nuskambėjo Pietų Amerikos padangėje. Tiksliau sakant, ne vardai, o slapyvardžiai, nes ir eilėraščio išaiškintam autoriui grėsė kalėjimas, ištrėmimas. Tai — Biednas (Bronius Klimavičius) Argentinoje, tartum meteoras atogrąžų dausose švystelėjęs ir dar visiškai jaunutis į šaltą kapą atgulęs Brazilijos poetas, džiovininkas Pijus Storpirštis, kuris savo poezijos gyvas būdamas nespėjo paskelbti nė po slapyvardžiu, ir Linas Valbasys Kapso Sūnus. Mūsų daugumą tėviškę palikome užguiti, beraščiai, mažaraščiai valstiečiai, kuriems nepavydėtina dalia teko ir laimės beieškant Pietų Amarikos kraštuose.

Svetur nenusišypsojo laimė ir Linui Valbasiui, nors jam daug teko klajoti po pločiąją Braziliją. Jis pažino kavos fazendos kvapą ir kaboklo — Brazilijos valstiečio likimą, San Paulo didmiestyje kanalizacijai kasė griovius, vijo virves, prie trikotažo staklių prakaitą liejo po 12 valandų per dieną. O atodūsiais į eiles jis ėmė sudėti savo ir kitų tokių kaip jis darbininkų neapykantą išnaudotojams. Jo posmuose su jėga atsispindėjo valstiečio, ir fabriko darbininko, ir vaiko — laikraščio pardavėjo niūrus, be prošvaistės gyvenimas, jų sielvartai, protestas prieš išnaudojimą. Savo kūryboje Linas Valbasys parodė ir braziliškąjį maskatę — klajojantį smulkių prekių pardavėją, kuriuo jam teko bastytis po Brazilijos pietų žemę ir iš arti pažinti gaučių buitį, jų skundus, o taip pat ir jų pasiryžimą geriau ir laisviau gyventi.

Jo poezijoje įtaigiai skamba lietuvio išeivio nostalgijos melodija. Poetas išreiškia emigranto meilės jausmus, su giliu lyriniu patosu sveikina laisvam gyvenimui prisikėlusia mūsų tautą, žengiančią drauge su visomis didžiosios mūsų tarybinės Tėvynės tautomis.

Ir štai savo penkiasdešimtmetį jis švenčia ilgai svajotoje, gražiausiais širdies žodžiais apdainuotoje Tarybų Lietuvoje! Jo klajonės, kentėti pažeminimai, nuoskaudos baigėsi tą dieną, kai laisva gimtoji žemė motiniškai ji priėmė.

Jis jau nebe anoniminis Kapso sūnus. Jo — Lino Valbasio — eilėraščius šiandien skaito tūkstančiai mūsu respublikos darbo žmoniu.

Tarybinis gyvenimas jam atskleidžia neribotas galimybes kurti, kelti savo literatūrinį meistriškuma, sėkmingai dalyvauti didingoje komunizmo statyboje.

Šito mes Tau, brangusis drauge, nuoširdžiausiai linkime šiandien, pradėjusiam kitą gyvenimo pusšimtį

San Salvadoras. — J. G. Trabanino, Centralinės Amerikos unijų generalinis sekretorius, pareiškė, kad Guatemala turėjo teisę ginklais pašalinti Meksikos žvejus..

Galvos nereikia

(Feljetonas)

Artinantis Naujiems Metams, pati didžioji NATO galva darė sumenės rokundą, kiek pirktų draugų iš NATO varžosi bei iš Afrikos-Azijos bučių paspruko ir kiek dar bus galima jų dasipirkti ateinančiais metais.

Nors ir sumazgytos "apsigynimo išlaidos" ir toli gražui galui su galu nesutenkant, didžiosios NATO galvos tas visai nejaudino. Juk tas nepaliečia jo privatiškos kišenės. Tai visos tautos reikalas. Bus pasakyta: *Duok, tai ir duok!*

Neduosi, tai ant tavo dar negimusio vaiko kūno ir dūšios bus užtrauktas mortgičius taikos metu, ant vaikų vaiko — trečiojo karo deglį kam nors po stogu pakišus.

Šitaip persamprotavusi, didžioji NATO galva lengviau atsikvėpė ir čia pat prie stalo užmigo. Užmigęs pradėjo sapnuoti, kad iš Vakarų Berlyno į Rytų Berlyno pievas sugarmėjo vcs kaulus bepavelkančios septynios karvės, o nuėdusios žolę pradėjo ryti Rytų Berlyno karves. Bet tuo tarpu prie didžiosios galvos ausies sužviegė telefonas ir pertraukė tą saldų sapną... Jis čiupo telefoną ir pro sukąstus dantis suurzgė:

—Ar ir vėl ant kurio mūsų pirkto draugo sprando Kremliaus velnias nujojo?!

—O, ne, Mister Bos! Vakaru Berlyne į mano rankas pakliuvo du Kremliaus velniai!

— Rusų šnipai? Garbė dievui ant aukštybių, ir pats būsi paaukštintas! Dabok, kaip savo akį, kad nepabėgtų!

—Nesirūpink, mister bos! Abiejų rankos ir kojos surakintos, abudu įmesti į požemio urvą, o sargyba saugo dieną ir naktį. Be tavęs, mister bos, juodu iš ten nė pats velnias neišims!

—O kuo remiesi, kad juodu šnipinėjo rusų naudai? Neikišk nagų į Kremliaus žarijas.

—Ogi vieno kišenėje radau Kremliaus išdirbystės guminę boliukę. Viduje tos boliukės tikrių tikriausiai randasi tokia pragariška eksplozija, kad gali sugriauti visą Vakarinį Berlyną, tai vienas įrodymas. Gi antro kišenėj radau Jungtinių Valstijų išdirbystės peiliuką. Įrodymas aiškus: Norėta išvogti mūsų išdirbystės peiliukų sekretai.

—O kaip juodu užsilaiko?

—Bliauna, kaip veršiai, atjungti nuo karvės, mister bos.

—O kaip seni?

—Septyniolikos metų.

—Abu vienmečiai?

—O, ne! Vienas 9, o kitas 8—17 metų per abudu, mister bos.

—Koks ten tuščiagalvis šneka, po velnių?!

—Ogi tas pats, kuriam pats bosas ir algą moki. Juk šiose pareigose galva ir nereikalinga. Bile tik gerklė didelė, tai tuščioj galvoj dar garsiau atsiliepia.

Dėdė Vincas

Washingtonas. — Valstybės departmentas, pasiremiant Chruščiovo raportu, daro išvadą, kad Tarybų Sąjungos užsienio politika bus "kieta ir be nusileidimų".

Seoulas. — Liberalų partija boikotuoja Rhee parlamento posėdžius.

TEISYBĖS MYLĖTOJAS

Stasio Raštikio memuarai

(Pabaiga)

Kaip savo politikos patikėtinį, naciai R-kį nulėkdino liuksusiniu lėktuvu tiesiai į Kauną ir jis džiaugiasi, kad jį lydėjo augšti gestapo pareigūnai: "dr. Greffe, pasipuošęs SS majoro uniforma, ir kitas leitenantas," o latvius ir estus—žemesnių laipsnių karininkai. Tačiau netrukus ne tik R-kiui, bet ir kitiems lietuvių kvislingams teko skaudžiai nusivilti. Naciai su Ambrazevičiaus "vyriausybe" visai nesiskaitė. Net ir patį R-kį traktavo ne kaip tos "vyriausybės" narį, bet tik kaip "buvusį kariuomenės vadą." Nusivylęs R-kis verkšlena: "Lietuviai tikėjosi, kad naujieji Lietuvos okupantai vokiečiai bus teisingesni ir protingesni... Apie skriaudų atitaisymą negalėjo būti nė kalbos, o kai kuriose srityse buvo dar žiauriau elgiamasi ir mindžiojamos bei niekinamos lietuvių tautos teisės... Jie pradėjo grasinti, kad lietuvius karius jie laikysią karo belaisviais ir jie būsią laikomi kartu su rusais belaisviais, kuriuos vokiečiai tuo laiku labai žiauriai naikino badu ir kitomis priemonėmis. Keli šimtai lietuvių jau buvo uždaryti bendrai karo belaisvių stovyklose kartu su rusais."

Vokiečiai šeimininkauja

Bėdos "vyriausybininkus" apniko iš visų pusių. Hitlerininkai atėmė iš jų automobilius, ponams teko pėstiems vaikščioti. Dar daugiau: "Netrukus vokiečiai pagrobė Lietuvos V-bės rūmus. Rūmai buvo netikėtai apstatyti vokiečių policininkais iš oro ir viduje. Vyr-bė buvo išmesta... Atvažiavo dr. von Renteln ir paskyrė dieną pasimatyti su Lietuvos Vyr-be. Tai buvo rugp. 5 d. Paskirtą valandą visi ministeriai buvo jau pasiruošę eiti pas dr. Renteln, bet paskutinę minutę buvo gautas pranešimas, kad generalinis komisaras nepriimsiąs visos vyrbės, bet tik vieną gen. Raštikį, o vyr-bei atvykti paskirta vėlesne valanda (koks neapsakomas įžūlumas—T. M.). Nuėjau. Komisaras priėmė mane labai mandagiai... komisaras oficialiai pasiūlė man būti pirmuoju generaliniu tarėju ir kartu — gen. tarėju vidaus reikalams... atsisakiau... Paskirtą valandą prekybos rūmuose įvyko Lietuvos laik. vyr-bės pasimatymas su generaliniu komisaru Rentelnu. Rentelnas ir Abrazevičius pasikeitė kalbomis. Gen. komisaras oficialiai pareiškė, kad Lietuvos vyr-bė paleidžiama... uždarė taipgi Aktyvistų Frontą... Čia pat vokiečių gen. komisaras pristatė susirinkusiems savo pasirinktą lietuvių pirmąjį generalinį tarėją ats. gen. P. Kubiliūną."

Tai toks buvo šešias savaites išsilaikiusios "vyr-bės" negarbingas finalas! Vargšai "ministeriai" vėliau susirinko į savo būstynę paraudoti ir... nusifotografuoti. Naciai neleido. Susirinko jie tuo patim tikslu Karo Muziejaus sodelyje, juk reikia kaip nors "įamžinti" šį samozvancų būrį, bet naciai ir vėl juos išvaikė. Naciai patys norėjo valdyti Lietuvą. Gi karo metu jiems buvo reikalinga tik pastumdėlių būrys, "generaliniai tarėjai," kurie be protesto vykdytų visus nacių užmojus. Kubiliūnas buvo pasirinktas pirmuoju gauleiteriu, kiti jo draugai voldemarininkai atėjo vėliau: Germantas - Meškauskas, Puodžius, Narakas, Kurklietis, dr. Paukštys. Prie šių dar prisidėjo du krikdemai ir vienas liaudininkas: Matulionis, Vitkus ir Mackevičius. Trys pastarieji buvo ir tik ką likviduotos "vyriausybės" nariais. Raštikis savo draugą Kubiliūną, kaip nacių įrankį, visai nesmerkia, net teisina: "daugelio lietuvių jis buvo nesuprastas ir kaltinamas. Aš jo nekaltinu, nes žinau, kad jo, kaip lietuvio, norai buvo nuoširdūs." Neabejotina, kad tokiais "gerais norais," anot liaudies posakio, — pragaras grįstas! Jo darbai kalba garsiau ir aiškiau, negu jo norai.

Liaudis priešinasi

Nuo pat karo pradžios vokiečiams rūpėjo suorganizuoti lietuvių smogikų (SS) batalionus, kaip kad buvo Latvijoj ir Estijoj. Tarėjų Taryba tam nesipriešino, bet liaudis šiam žygiui nepritarė. Tačiau tarėjai nenurimo, jie būtinai norėjo suformuoti "lietuvių ginkluotų pajėgų diviziją." Dėl šio sumanymo ginčų su vokiečiais nebuvo, klausimas buvo tik vadovybės parinkime: kas būtent toms ginkluotoms jėgoms vadovaus — vokiečiai ar lietuviai? Galiaus visų sutikta tokios vietinės rinktinės vadu skirti voldemarininką d. gen. Plechavičių. Vienintelė užduotis Plechavičiaus rinktinės buvo kova su lietuvių ir lenkų partizanais, veikusiais prieš nacius Vilniaus krašte. Kaune buvo žinoma "apie rinktinės dalinių susidūrimą su lenkų partizanais ir nemažus lietuvių nuostolius. Vėliau vokiečiai pradėjo reikalauti, kad Plechavičius per tris savaites sumobilizuotų 9,000 lietuvių, vokiečių kariuomenei, o jo žinioje esamą rinktinę pasiųstų į vakarų frontą prieš amerikonus. Plechavičius jau buvo linkęs naciams patarnauti, bet kitų lietuvių sudraustas, to žygio atsisakė.

1944 m. geg. 9 d. vokiečiai nuginklavo Plechavičiaus štabą ir kitus lietuvius karininkus, o karius bandė pervesti į savo kariuomenę. Bet tik apie 3,000 jų pavyko naciams prijungti prie savo jėgų. Daugelis jų pabėgo namo, kitus areštavo, nemažą kiekį jų sušaudė, o dar kiti — sudarė ginkluotas bandas ir žudė bei plėšė ramius Lietuvos gyventojus! Tūlose srityse tų banditų buvo dideli kiekiai ir vėliau atėjusiai tarybinei kariuomenei teko su jais rimtai susidurti.

Paskutinės pastangos

Nujausdami neišvengiamai artėjantį galą, lyg tas agonijoj dvesiantis žvėris, naciai apie 1944 m. vidurį paskelbė visuotinę lietuvių mobilizaciją, kurios pravedimui paskyrė savo patikėtinį pulkininką Bironta. Gi tuo patim kartu g. Kubiliūnas visomis pragaro kančiomis grasidamas ragino buvusius rinktinės narius nevilkinant grąžinti ginklus. Tačiau nepavyko nei mobilizacija, nei ginklų grąžinimo kampanija, nes netrukus turėjo iš Lietuvos bėgti ir patys naciai, ir jų lietuviškieji gauleiteriai!

Net ir tuomet, kai jau galėjo būti aišku kiekvienam, kad naciai karą pralaimėjo, R-kis vis dar Berlyne konferavo su gestapo pareigūnais ir jų "generaliniu tarėju" Paukščiu. Jie svarstė, kaip būtų galima įtraukti į vokiečių armiją kodaugiausia lietuvių pabėgėlių. R-kis verkia, kad anglai su amerikonais atidavė tarybinės armijos valiai išdaviką rusą generolą Vlasovą, kuris buvo suformavęs rusus belaisvius ir kovojo prieš savo tėvynę. R-kis turėtų džiaugtis, kad jam nepavyko sumobilizuoti lietuvių į pronacinį korpą ir tam korpui vadovauti, nes tuomet ir jam pačiam būtų atitekęs Vlasovo likimas . . .

Pagyrų puodas

Raštikio atsiminimų antrojo tomo antroji dalis visai neskaitytina. Tai banalus trafaretas, narcizikas savęs liaupsinimas, įvairios atoskaitos, privatūs laiškai, bičiuliškos dėkavonės, protokoliniai raportažai, nereikšmingi išgyvenimai bėglių stovyklose ir kitos nuobodulių pasakos. Atrodo, kad R-kis norėjo užfiksuoti visus savo takus ir šuntakius. R-kis pakartotinai giriasi, jog jis "kraują liejo dėl tėvynės." Gana daug vietos skirta polemikai su pirmojo tomo kritikais, kuriuos jis sulygina su Krylovo asilais, norinčiais spirti mirštantį liūtą! Išbandymui skaitytojo kantrybės, R-kis sako, jog rašysiąs dar ir trečiąjį tomą, kuriame sumalsiąs visus kritikus į smulkius miltus ir tik tuomet "skaitysiąs savo darbą baigtu." Dar daugiau: atsiminimus rašo ir jo žmona; regimai, jų bus irgi keli tomai, nes R-kis savo knygoje paduoda jų ištraukų apie 114 puslapiu. Savo rašte ponia Raštikienė dejuoja, kad jai labai nepatogu buvę Kauno kalėjime, kuriame jai teko išbūti keletą dienų, kuomet buvo pravesta tardymas ryšium su jos vyro pabėgimu į Vokietiją. Jai ten ir kambarys buvęs tamsus, šaltas, drėgnas, ir kava nebaltyta, ir sriuba neskani, ir šiaudinis čiužinys kietas, ir visokie kiti nemalonumai. Bet lepioji ponia užmiršta, kad jos dėdės diktatūros metu tame pačiame kalėjime išlaikyta žmonės po dešimtį ir daugiau metų, kad tūlus kalinius tik atėjusi raudonoji armija išlaisvino, kad kalėjimuose smetoniniai budeliai žvėriškai kankino politinius kalinius, o kaikuriuos net iš proto išvarė (atsiminkime Oną Šmelgauskaitę ir kitus). Raštikienė sako, kad ji savo dėdę "mylėjo ir gerbė," o ką jis darė su savo politiniais kaliniais, atrodo, jai nerūpėjo!

Perskaičius Raštikio memuarus susidaro įspūdis, jog tai darbas labai nusikaltusio žmogaus, norinčio save apginti; tai savotiška šv. Augustino išpažintis!

J. Jurginis, V. Mikučianis (24)

VILNIUS — Tarybų Lietuvos sostinė

(Tąsa)

Rotušėje turtingieji miestiečiai keldavo vestuves. Didžiųjų švenčių progomis magistratas samdydavo muzikantus, kurie, šusėdę Rotušės balkone, grodavo linksmindami miestiečius.

Rotušės aikštė yra daugelio politinių įvykių, jų tarpe ir 1794 metų sukilimo liudininkas.

1794 m. balandžio 23 d. naktį sukilėliai, revoliucionieriaus Jokūbo Jasinsko vadovaujami, šturmavo stiprios sargybos saugomą Rotušę. Sukilėliams užėmus Rotušę ir visą miestą, Rotušės aikštėje buvo pastatytos kartuvės, kuriose buvo pakartas Lietuvos etmonas grafas Kasakauskas ir bajorų maršalka Sveikauskas. Į kartuves turėjo pakliūti ir liaudies nekenčiami du Lietuvos vyskupai—Masalskis ir Kasakauskas. Nuo liaudies keršto laikinai jie paspruko, tačiau kartuvių neišvengė. Sukilėliai juos pakorė Varšuvoje ir po to atgabeno į Lietuvą. Masalskis buvo palaidotas po Vilniaus katedra, o Kasakauskas po Jonavos bažnyčia. Rotušės aikštėje buvo paskelbtas sukilėlių manifestas.

1812 metų pavasarį, gresiant karui su prancūzais, Vilniuje viešėjo caras Aleksandras I. Jis tikrino kariuomenę, priiminėjo paradus, tarėsi su savo karvedžiais. Jo garbei buvo suruoštas didžiulis pokylis Vingio rūmuose. Pokylio ruošėjai šokiams nutarė pastatyti atskirą vėsią medinę salę, nes rūmų salė buvo skirta vaišėms. Šis skubus ir atsakingas darbas buvo patikėtas Vilniaus universiteto architektūros profesoriui Mykolui Šulcui. Pastatytoji salė pokylio išvakarėse be jokios išorinės priežasties sugriuvo . Po poros dienų jo lavoną ties Panerių kalnais Neris išmetė į krantą. Tuo tarpu caras įsakė nuvalyti sugriuvusios salės grindis, pakraščiais pristatyti žalumynų bei gėlių ir šokti po atviru dangumi. Caro įsakymas buvo įvykdytas. Birželio 24 dieną Vingio dvare prasidėjo pokylis. Pirmą valandą nakties, pačiame pokylio įkarštyje, prie caro priėjo generaladjutantas Balaševas ir, pašaukęs carą į šalį, pranešė, kad Napoleonas klastingai pradėjo karą prieš Rusiją ir savo kariuomenę kelia per Nemuną. Caras liepė žinios neskleisti, panikos nekelti ir pokylio neardyti, o pats išskubėjo namo ir auštant pasirašė pirmąjį tą karą liečiantį įsakymą. Šį įvykį yra aprašęs Levas Tolstojus savo didžiojo romano "Karas ir taika" trečiame tome.

Rūmus, kuriuose vyko pokylis, prancūzai pavertė karo ligonine. 1812 metų žiemą ji sudegė su didžiąja dalimi ligonių. Rūmų griuvėsių vietoje dabar yra universiteto botanikos sodo pastatai, o rūmų parkas paverstas botanikos sodu.

Su 1863 metų sukilimu yra susijusios net kelios Vilniaus vietos, iš kurių žymiausia yra Lenino (buvusi Lukiškių) aikštė. Senasis šios aikštės pavadinimas yra kilęs nuo didžiojo kunigaikščio raštininko Lukos (Lukošiaus) vardo. Už tarnybą jam buvo atiduota šitos vietos žemė su dirvomis ir mišku. Nors ši žemė po kurio laiko atiteko kunigaikščiams Radviloms, bet jos pavadiniamas, kilęs nuo savininko vardo, nebepasikeitė. 1690-1737 metais čia buvo pastatyta Jokūbo bažnyčia ir domininkonų vienuolynas, tačiau šis rajonas tankiau buvo apgyvendintas ir tapo priemiesčiu tik apie XIX amžiaus vidurį, kada miesto kilimo metu ėmė statydintis Jurgio prospektas. Vykstant 1863 metų sukilimui, Lukiškių aikštė dar tebebuvo nuošalus, namais, beveik neužstatytas plotas. Joje buvo žudomi sukilėliai. Čia buvo nužudyti ir žymieji Lietuvos valstiečių sukilimo vadai Z. Sierakauskas ir K. Kalinauskas. 1920 metais Vilniaus darbo žmonių iniciatyva šioje aikštėje buvo įmūryta granitinė lenta su įrašu "1863." Po Didžiojo Tėvynės karo pertvarkant aikštę, paminklinė lenta buvo perkelta į specialų paaukštinimą ir papildyta nauja, su atitinkamais įrašais lenta.

XIX amžiaus pabaigoje, sparčiai vystantis kapitalizmui, formavosi ir augo Vilniaus pramonės proletariatas, kuris rusų proletariato pavyzdžiu ir nuolatos broliškai jo remiamas stojo į kovą prieš carizmą. Jau 70-80-taisiais to amžiaus metais Vilniaus darbininkai savo tarpe platino "Komunistų partijos manifestą," skaitė K. Markso "Kapitalą" ir kitus marksizmo veikalus. 1871 metų lapkričio 14 dieną Šišmano ir Durunčo tabako fabrike, buvusiame Lazdynų Pelėdos gatvės name Nr. 5, įvyko streikas. Tai buvo vienas iš pirmųjų darbininkų išstojimų Lietuvoje.

Vilniaus darbininkų judėjimo pradžia yra susijusi su įžymaus revoliucionieriaus komunisto Felikso Dzeržinskio vardu.

Feliksas Dzeržinskis 1887 metais įstojo į Vilniaus gimnaziją, kuri tuomet buvo dabartiniuose universiteto rūmuose. Prie tų rūmų iš Balio Sruogos gatvės pusės dabar yra pritvirtinta paminklinė lenta. Besimokydamas gimnazijoje ir vėliau dirbdamas revoliucinį darbą, Dzeržinskis gyveno Paupio gatvėje Nr. 26. To namo (dabar jau nugriauto) fligelyje iš kiemo pusės 1895 metais jis buvo įrengęs slaptą rankinę spaustuvėlę, kurioje buvo spausdinami revoliuciniai lapeliai ir atsišaukimai į darbininkus. Po to F. Dzeržinskis gyveno dabartinėje M. Margytės gatvėje Nr. 1 pas savo seserį Bulakienę, o nuo 1896 metų spalio mėnesio iki 1897 metų vasario mėnesio, t. y. prieš išvykdamas į Kauną, jis gyveno mūriniame name Užupio gatvėje Nr. 14. Šio namo sienoje iš gatvės pusės dabar įmūryta paminklinė lenta. 1897 metais Kaune Dzeržinskis buvo suimtas ir po vienerių metų kalinimo ištremtas trejiems metams į Viatkos guberniją, iš kur jis netrukus pabėgo. 1899 metais grįžęs į Vilnių, gyveno Baltajame skersgatvyje Nr. 7. 1902 metais antrą kartą pabėgęs iš ištrėmimo, slapstėsi Vilniuje, gyvendamas Paupio gatvėje Nr. 26. 1908 metų balandžio mėnesį Dzeržinskis vėl suimamas ir uždaromas Varšuvos kalėjime, o 1909 metų rugpiūčio mėnesį nuteisiamas ištremti iki gyvos galvos į Sibirą. Siunčiamas į Sibirą, jis pabėgo ir trečią kartą grįžo į Vilnių. Šį kartą slapstydamasis jis gyveno Polocko gatvėje Nr. 2. Po to išvyko į Lenkiją. Vilniaus darbo žmonės, įvertindami Dzeržinskio nuopelnus revoliuciniame judėjime, vieną Vilniaus rajoną ir centrinę to rajono gatvę pavadino Dzeržinskio vardu.

Revoliuciniam darbininkų judėjimui Vilniuje daug reikšmės turėjo tai, kad per Vilnių buvo gabenama ir čia platinama leninė "Iskra." 1901-1902 metais "Iskra" buvo laikoma Garelio gatvėje Nr. 3-5, kur darbavosi Vilniaus įgulos karininkai iskrininkai Klopovas ir karo gydytojas Gusariovas. 1905-1907 metais tame kieme buvo socialdemokratų karinių organizacijų pogrindinės literatūros sandėlis. Leninė "Iskra" ir jos leidiniai iš užsienio per Vilnių buvo siunčiami į Peterburgą, Pskovą, Kijevą ir kitas Rusijos vietas.

1895 metais Vilniuje lankėsi Leninas. Traukiniu į stotį jis atvyko rugsėjo 7 d. Kur, kuriose vietose Leninas lankėsi mieste, tuo tarpu dar nėra galutinai nustatyta. Neabejotina yra tik tai, kad jis buvo geležinkelio stotyje, todėl stoties rūmų sienoje iš geležinkelio ir iš aikštės pusės dabar įmūryta paminklinė lenta su V. I. Lenino bareljiefu ir atitinkamu užrašu.

Muziejaus gatvė yra susijusi su įžymiu istoriniu įvykiu, būtent: 1901 ir 1902 metais čia vyko Gegužės pirmosios demonstracijos. 1902 metais caro žandarai užpuolė demonstrantus, daug jų suėmė. Apie 30 suimtųjų gubernatoriaus fon Valio įsakymu buvo išplakta rykštėmis.

(Bus daugiau)

Simaną Janulį ir Vincą Paukštį atminus

Išleidom susigraudinę,
Ašaroms apšlakstę jų kapus,
Kurie, kaip antklodę švininę,
Paliko rūpesčius, vargus.

Abu tik mažiutės smėlio kruopelės
Papėdėj Tarybų pastatuos,
Šiandien iš grabų vėl kelias
Lietuvoj, Revoliucijonierių raštuos.

Vincas nė kiek neabejojo,
Kad Liaudies pergalė bus!
Visa širdim už tai kovojo,
Kol mirtis neužgniaužė jausmus...

Susigraudinu Draugus atminęs...
Nulenkiu galvą, pagerbdams Juos...
Juodvieju ryžtu užsigrūdinęs,
Liaudies pergale viliuos!

Senas Vincas

DIDELĖ ŠALIS

(Antras laiškas)

Pirmame laiške minėjau, kad esu pavargęs po ilgos kelionės ir kad savo įspūdžius parašiau tik dalinai—tik iki Chicagos. Dabar gi esu jau Portlande, Ore., pas inž. Edwardą Skrolskį. Šiek tiek pailsėjau ir vėl bandysiu parašyti kai ką apie kelionę per *didelę šalį*.

Šiais moderniškos transportacijos laikais tūkstančių mylių kelionės žmogus atlieki stebėtinai greitai. Lėktuvas, lyg tas pasakiškas milžinas, dėvintis stebuklingus batus (seven league boots), jūras, kalnynus ir kontinentus peržengia į keletą valandų. Kelionė taip greita, kad keleivis mažai ką pro lėktuvo langą tegali ir pamatyti. Bet Chicagą palikom vidurdienį, 12 valandą. Šalta, bet saulėta diena. Lėktuvas slenka į vakarus. Didžiulis Chicagos miesto gatvių raizginys po mūsų lėktuvu pamažu slenka į rytus. Greitai atsivėrė Illinois valstijos lygumos, balta sniego antklode pridengtos, išraižytos vieškelių ir vingiuotų upelių braižiniais.

Už poros šimtų mylių į vakarus nuo Chicagos sniego jau nebesimatė. Žemė atrodė parudavusi šalnų nugeltais augmenimis, klėtkuota, lyg divonas. Mažų ir didelių ūkių rubežiai ir tiesiai nutiesti kelių kaspinai duoda jai tą išvaizdą.

Lygumose Amerikos kontinento matininkai vartoja keturkampių sklypų sistemą. Kelvietės yra pažymėtos tiesiai nuo rytų į vakarus arba nuo šiaurės į pietus. Jos yra viena amerikoniška mylia viena nuo kitos. Tai sudaro vienos ketvirtainės mylios sklypus tose tarpkelėse. Kuomet plotai apsigyvendina, tai ir vieškeliai yra tiesiami tomis žemėlapy nurodytomis kelvietėmis.

Skrendant per apgyvendintas vietas tiesiai į vakarus, tie mylios pločio ruožai tarpkelėse labai aiškiai matosi. Suskaitai, kiek jų lėktuvas perskrenda per minutę, ir taip galima pasakyti, lėktuvo greitį. Mano lėktuvas perlėkdavo jų penkias per minutę. Tai reiškia, kad lėktuvas skrido 300 mylių per valandą.

Taip besižvalgant pro langą matėsi aibės klėtkų klėtkelių, vieškelių, kaimų, miestų ir vingiuotų upelių. Perskridom Illinois, Missouri ir pasiekėm Kansas City. Illinois, Mississippi ir Missouri upės atrodė kaip begalinio ilgio išsiraitę slibinai.

Jau 2 val. popiet. Mes nutūpėm Kansas City. Lėktuvo tankus pripylė gasolino, ir už 20 minučių vėl pakilom skristi iki Denver, Colo. Nuo Kansas City iki Denverio apie 600 mylių oru. Per Kansas ir dalį Colorados irgi tokie pat vaizdai kaip pirmiau, tik rečiau apgyventa.

Saulutė visą laiką skaidriai švietė. Niekur nesimatė nė mažo debesėlio. Skaidri dangaus mėlynė kur ten toli toli horizonte jungėsi su žiemos šalnų nurudintu Amerikos žemynu.

Jau saulutė vos tik pora sieksnių bekabojo dausoje, kai mes nutūpėm Denvery. Ten radom didelį nerimą lėktuvų aikštėje. Keleivinis lėktuvas su 43-mis žmonėmis norėjo nusileisti. Bet jo tekiniai (landing gears) įkliuvo lėktuvo mechanizme ir jis bijojo leistis į orlaukį. Tas lėktuvas skriejo ir skriejo aplink Kansas orlaukį, bandydamas išnarinti tekinius.

Mes ir vėl, už 25 minučių po nusileidimo, pakilom į besileidžiančią saulę — į Colorados kalnyną.

Vėliau mūsų lėktuvo kapitonas pranešė mums, kad tas sugedęs lėktuvas laimingai nusileido ir keleiviams nieko blogo neatsitiko.

Mūsų lėktuvas Colorados kalnyne pakilo 18,000 pėdų aukštumoje. Lauke temperatūra buvo gerokai žemiau nulio — labai šalta. Bet lėktuve jauku. Paskutinės saulėlydžio prošvaistės dingo. Snieguotos kalnų viršūnės apačioje šypsojosi į mus, lyg tyčiodamosi iš mūsų mažyčio, uodu atrodančio lėktuvo. Ten kai kurie kalnai siekė iki 14,000 pėdų aukščio, ir nereikėjo jiems didelių pastangų, kad striktelėjus dar ketvertą tūkstančių pėdų į viršų ir mus prarijus. Migla virš kalnyno ir juodoji naktis apsiaustė mūsų lėktuvą, ir daugiau nieko nebesimatė. O dar 1,000 mylių iki mūsų kelio galo—Portland, Ore.

Lėktuvo motorai monotoniškai burzgia. Lėktuvas šen ir ten krestelėja žemyn, bet ir vėl kyla ir slenka priekin. Keleiviai ramiai sau snaudžia. Nekurie kazyriuoja. Keletas mažų kūdikių ant motinų kelių ramiai sau iš buteliukų žinda pieną.

Aš irgi bisk užsnūdau. Kai pabudau, jau pro debesyno skylę matėsi Portlando miesto žiburiai, ir už penketo minučių mes nutūpėm laimingai į orlaukį.

Jei turėsiu laiko, tai gal vėliau parašysiu šį tą apie Portlando miestą ir jo apylinkes.

Bevardis

IŠ LIETUVOS

PAS SAVAMOKSLĮ MENININKĄ

Baigėsi darbo diena. Troškūnų rajoninės bibliotekos kilnojamojo knygų fondo vedėjas Bronius Manaika, grįžęs į namus, pasiima dažus, teptuką ir sėdasi prie nebaigto paveikslo.

Piešimu B. Manaika domėjosi nuo pat mažens. Jau pradžios mokykloje jis neblogai piešė gamtos vaizdelius, žmones. Tačiau gabiam vaikinui trūko žinių. Bronius nenuleido rankų. Jis studijavo Riepino, Ivanovo ir kitų dailininkų kūrinius, darė atskirų jų paveikslų detalių kopijas.

Atlikdamas karinę tarnybą, B. Manaika susipažino su pulko draugu ukrainiečiu Baranovu, kuris trejus metus buvo mokęsis dailės akademijoje. Kūrybinė draugystė Broniui davė daug naudos. Abu draugai laisvalaikiu piešdavo plakatus.

Grįžęs iš Tarybinės Armijos, Bronius Manaika nutapė daug originalių paveikslų, o taip pat padarė Levitano, Šiškino ir kitų įžymių dailininkų paveikslų kopijas.

Rajoninės dailės parodose Broniui Manaikai už paveikslus "Vakarėjant," "Rytas miške" ir kitus buvo paskirtos pirmosios premijos.

NUOTRAUKOJE: Bronius Manaika prie savo paveikslo "Žiemos naktis."

Kas per vienas tas Kamajų dvarponis Bimba?

"Tėvynės balse" (Nr. 4) skaitau žinutę iš man taip labai gerai atsimenamų Kamajų. Ji skamba:

Kelyje iš Rokiškio į Anykščius stovi senas Kamajų bažnytkaimis. Kadaise Kamajuose šeimininkavo dvarponis Bimba. Dabar čia "Lenino keliu" kolūkis. Miestelis žymiai išaugo, pagražėjo. Miestelio aikštėje, kur kasmet šv. Jono atlaidų metu vyksta gausūs kermošiai, įrengtas gražus skveras, o jo centre tebestovi liaudies poeto kunigo Strazdelio paminklas. Čia pat nauji Kultūros namai, kiek tolėliau įsikūrė kooperatyvas, paštas, taupomoji kasa, vidurinė mokykla, ligoninė, apylinkės taryba, kolūkio raštinė. Daugelis kamajiškių pasistatė kolūkio gyvenvietėje naujus namus.

Daug, daug sykių esu Kamajuose lankęsis. Ypač negaliu pamiršti to, kaip man, dar vaiku tebesant, patikdavo gražios, riebios, didelės Kamajų barankos (riestainiai). Jų turgaus dienomis būdavo didžiuliai vežimai. Niekur kitur tokių gražių ir skanių barankų man dar neteko ragauti. Man labai, labai džiugu, kad tie mūsų Kamajai taip šauniai dabar suklestėjo ir sukultūrėjo.

Bet ne apie tai čia norėjau prisiminti. Man akin krito žinutėje pastaba apie "dvarponį Bimbą." Puikiai aš jį pažinau ir atsimenu. Jis buvo iš to paties Valaikiškių (Užusienio) kaimelio, sūnus Juozo Bimbos, jo vardas buvo Juozas. Neabejoju, jog jį pažino ir atsimena nemažai ir amerikiečių, ypač detroitiečiai ir rumfordiečiai.

Su juo istorija gan įdomi. Ilgiausiai jis gyveno ir dirbo Detroit, Mich., — dirbo Fordo fabrike. Atsimenate, kokiais laimingais mes skaitydavome tuos, kurie dirbdavo "pas Fordą." Net penkis dolerius į dieną algos jie gaudavo. J. J. Bimba buvo vienas iš tų laimingųjų. Savo laiku jis gana aktyviškai dalyvavo ir pažangiajame judėjime. Bet tame judėjime įvykus skilimui, J. J. Bimba pasiliko su "ekstra kairiaisiais" ir be pasigailėjimo plūdo komunistinį sąjudį. Dažnai man rašydavo ilgus, koliojančius laiškus.

Paskui jis sugrįžo Lietuvon ir nusipirko Kamajų dvarą arba dvaro centrą, ir taip tapo dvarponiu. Iš minėtos žinutės spėju, jog jis ir ten, kaipo beveik neišsemiamos energijos žmogus, tapo įtakingu "veikėju" ir stambia Kamajų politiniame gyvenime figūra. Girdėjau, kad jis Antrojo pasaulinio karo metu buvęs netgi Kamajų banko direktoriumi ir bendradarbiavęs su naciais. Tačiau to negaliu tvirtinti. Tiek tik žinau, kad kai aš lankiausi Tarybų Lietuvoje karo pabaigoje, dvarponio J. J. Bimbos niekur niekas nebematė. Sakė, kad jis yra kur nors išbėgęs, slapstosi.

A. B.

Havana. — Fidel Castro sako, kad Centrinėje ir pietinėje Amerikoje jau turi baigtis diktatorių viešpatavimas.

Kiekviena kolonija turėtų surengti kokią nors pramogą Laisvės paramai.

SO. BOSTON, MASS.

METINIS "LAISVĖS" PARAMAI

BANKETAS

ĮVYKS SEKMADIENIO POPIETĮ

Vasario 8 February

Banketo Pradžia 1 val. dieną

Svetainėje 318 Broadway

Puikią dainų programa duos
ONA MINEIKYTĖ ir JULIA RAINARDIENĖ
Taipgi bus svečių iš New Yorko

Kviečiame visus atsilankyti, nes turėsime skaniai prirengtus pietus, taip kad valgiais ir gražia programa būsite visi patenkinti.

Šį banketą rengia LLD 2-a kuopa. Pelnas yra skiriamas "Laisvės" paramai. Taigi savo atsilankymu jūs paremsite gražų apšvietos reikalą ir turėsite sau malonaus pasitenkinimo.

Rengėjai .

San Francisco, Cal.

Pažvelgus į 1958 metus, į praeitį

Yra sakoma, kas praėjo, jau nebegrįš, bet įdomu yra pažymėti šis bei tai iš to, kas praėjo, ir kas vertas pagarbos.

Man dažnai prisimena mūsų geras draugas aptiekorius Adolfas Kišonas, kuris tik prieš metus laiko išsiskyrė ir gyvųjų tarpo, ir to negalima pamiršti, nes jis dažnai rašinėdavo į Vilnį po slapyvardžiu **DUBISIUS.** Draugas Kišonas labai nemėgo pabėgėlių, kurie Lietuvoje ir kitose šalyse pridarė visokių niekšysčių, o čia atbėgę rodosi labai išdidžiai ir su panieka žiūri į amerikiečius lietuvius. Apie tai jis yra parašęs feljetonus ir kitokių straipsnių. Nors jau buvo senyvas žmogus, bet neatrodė suklypusiu, ir buvo skaidrių minčių reiškėjas.

Per virš du metus Kišonas buvo LLD kp. fin. sekr. ir labai gabiai atlikdavo savo užduotis. Gaila, kad prieš pat mirtį abu su žmona Elenora išvyko į Santa Paula, Calif., ir ten už kelių mėnesių užbaigė gyvenimo dienas. Dabartiniu laiku Elenora gyvena arti savo dukrelės ir žento Danis Santa Pauloje. Ji ten turi apartmentą su kita senyva moteriške — abi linksmai leidžia gyvenimo dienas.

Kadangi drg. Kišonai per virš 30 metų yra gyvenę ir turėję savo vaistinę Detroito šone—Hamtramck,Mich., tai manau, kad ten pažangesni lietuviai gerai atsimena velionį, nes kiek laiko turėdamas jis darbavosi LDS ir abelname veikime.

Todėl laike metinės jo mirties sukakties, nors tiek aš norėjau priminti apie tą mūsų gerą draugą ir apie jo trumpą gyvenimą arti mūsų kolonijos (San Francisco), —jis gyveno San Mateo, Calif.

Apie save

Kalbant apie kitus draugus, nesinori pamiršti ir savęs, t. y., 1958 metų įvykių man sergant ligoninėje per arti 5 savaites ir namie per virš šešius mėnesius, kas sudarė nemažą žaizdą mano gyvenime. Niekados nepamiršiu mirtingosios dienos ir iš "numirusių" prisikėlimo 1958 m. liepos 25 d. Dažnai per mane pereina gili mintis, kaip aš būčiau netikėtai atsiskyręs iš gyvųjų eilių, ir kaip būčiau buvęs kapinėse supūdytas, jeigu ne moderniškos medicinos mokslo priemonės. Laimingas buvau, kad laiku buvo pašaukti į kambarį daktarai ir slaugės, ir per dideles pastangas likaus atgaivintas. Todėl dabar man labai norisi kuo daugiausia pasidarbuoti visuomeniniam veikime ir mūsų organizacijose. Visi mes žinome, kad žmogaus gyvybė yra brangiausias turtas pasaulyje. O tą gyvybę laimėjęs atgal, dabar savo triūsu bandysiu atsiteisti, kiek sąlygos ir sveikata tarnaus.

Taipgi aš negaliu pamiršti mūsų gerų draugų ir draugių. kurie skaitlingai mane lankė ligoninėje ir sergant namie. Taipgi esu gavęs širdingų dovanėlių nuo daugelio simpatijos draugų ir draugių, iš arti ir toli. Ir tas viskas davė man daugiau energijos susveikti. Dabar aš esu pilnai sveikas, tik turiu vengti kraštutinybių ir vartoti balansuotą maistą. Šis 1958 m. įvykis bus man ilgametė atmintis.

Apie mūsų draugus

Dar neseniai čia apsigyveno Adomas Dagys, brooklynietis. Jis čia atvyko praleisti savo senatvės gyvenimo dienas, ir atvykęs rado eilę savo senovės pažįstamų ir gerų draugų. Tad nieko nelaukęs stojo į mūsų eiles prie darbo. Tik skaudžiausia jam buvo nelaimė, kada 1957 m. kovo 9 d. einant skersai gatvę prieš žalią signalą, neatsargus važiuotojas pertrenkė jį ant gatvės ir sulaužė abi kojas žemiau kelių. Daugiau pusės metų turėjo išbūti ligoninėje, ir apie metus laiko užėmė, kolei kojos pilnai susveiko. Jam sergant, mes didžiai simpatizavom, lankėm ir atjautėm kiek mums buvo galima. Adomas yra jautrus žmogus, tad norėjo visiems atsiteisti už prijautimą nelaimėje. Susveikęs, savo gimtadienio proga per Kalėdas, tai yra gruodžio 25 d., 1958 m., surengė šaunią puotą. Buvo paruošti labai gausūs pietūs ir vakarienė (žmonių buvo iš plačios apylinkės), visi užėm, baliavojam. Pasekmės, liko virš šimtas dolerių dėl Oaklando ir San Francisco kuopų. Iš tų pinigų jau yra paaukota gera dalis ateivijos gynimui, ir Laisvės dalininkų suvažiavimui.

Draugas Dagys dažnai darbuojasi prie Tarptautinio Ateiviams Ginti darbo raštinėje. Bravo, geras drauge Adomai!

Taipgi verta prisiminti apie mūsų gerus draugus Antaną ir Domicėlę Šatus-Shultz, oregoniečius. Jie čia svečiavosi apie porą savaičių. Teko su jais gerokai pakalbėti apie viską. Labai man buvo įdomūs Antano pasakojimai apie ūkių gyvenimą. Jis moka nuosekliai išdėstyti, koks yra gyvenimas mažų ūkininkų, ir kaip ūkininkam Amerikos valdžia apmoka po $26 už akrą žemės į metus, kad ta žemė būtų laikoma tuščia per penkerius ar dešimt metų!. Kita, tokia žemė per tam tikrą laiką privista visokių parazitų, kuriuos turi naikinti su visokiais chemikalais. Parazitai apsėda ne tik vaisingus medžius, bet ir uogas, bulves ir kt. Tų visų įtaisų maži ūkeliai negali turėti, tad turi daryt sutarti su tam tikromis chemikalų firmomis, o tie pirmiausia važiuoja pas didesnius ūkininkus. kur daugiau gauna uždirbti, o mažiems tenka tik kada nuo didžiųjų lieka laiko. Taipgi tas pats su šienu—nupiauni šieną ir sudžiovini, reikia į pundus (beiles) sudėti, ir jeigu beieris turi darbo pas didesnius ūkininkus, tad jie pas tave atvažiuos, kada kitur atliks darbą. Pasitaiko, kad belaukiant, užeina lietus ir veik visa šieną supūdo lauke. Todėl mažieji ūkeliai nyksta kaip sniegas po lietaus.

Čia draugai Šatai ne tik mus visus aplankė, bet taipgi nuvyko pamatyti tarybinius šokėjus. Prieš išvykstant, paliko d. Burdai penkinę Ateivių gynimo reikalams, o atvažiuodami atvežė skanių sūrių, kuriais visus pavaišino. Jie mus daug sykių apdovanojo sūriais ir kitokiomis dovanomis. Tai didelis ačiū Antanui ir Domicėlei už jų draugiškumą, sūrius ir piniginę dovaną. Tikrai smagu buvo turėti tokius svečius.

Alvinas

Hartford, Conn.

Sausio 20 d. mirė Aleksandras Čiakas, sulaukęs 95 metų amžiaus. Palaidotas sausio 23 d. Liko sūnus ir duktė, abudu vedę. Per kokius 30 metų velionis gyveno pas dukrą ir žentą Coventry, Conn. O per kokius 20 metų gyveno Hartforde. Priklausė prie Lietuvos Sūnų ir Dukterų Draugystės ir prie A L D L D. Bet kai sulaukė seno amžiaus, negalėjo dirbti, o pensija maža, tai negalėjo užsimokėti mokesčių . Gi vaikai už tėvą mokėti nenorėjo. Dėl to išsibraukė iš minėtų draugijų. Gaila, kad taip atsitiko.

Aš žinau, kad A. Čiakas buvo vienas pirmųjų Lietuvos Sūnų ir Dukterų Draugystės kūrėjų. Visada skaitydavo "Laisvę" ir daug kartų jai aukodavo, žinoma, seniau.

Velionis Lietuvoje buvo gimęs Kauno gubernijoje, bet nežinau, kurioje apskrityje.

Šermenys ir laidotuvės buvo privatiškos, budint tik jo paties artimiesiems ir giminėms. Spaudoje buvo paskelbta, būk velionis gimęs Rusijoje, nebuvo pažymėta, kad lietuvis, tai mūsų žmonės nežinojo, jog tai tas pats Aleksandras Čiakas.

Palaidotas Zion Hill kapinėse, kur kadaise buvo palaidota jo žmona.

Lai būva jam lengva Amerikos žemė!

Jo draugas *A. K.*

Chicago, Ill.

Sveikinimai "Laisvės" suvažiavimui

Sausio 25 d. laike "Vilnies" v a j i n i n k ų ir jųjų draugų banketo gauta sekamai:

LLD I-a apskritis—$10.

Po $5: L. Prūseika (ir 1 "Laisvei" skaitytoją), V. Andrulis, J. Rulis (Rockford, Ill.), St. Šaltys, V. Rudaitis; po $3: M. Klebonas, Chas. Sabutis; po $2: F. Černauskas, Andr. Žebraitis, Mildred Friberg, S. J. Jokubka, J. Pauliukas, J. Dailidonis, K. ir M. Matukaičiai, Jul. Urmonienė, A. Katela, P. Steponaitis, F. Šeduikis, A. Grina, J. Powell, J. Staškus; po $1: R. Šniukas, J. Gelgaudas, A. Bublis, A. Mazil, C. Yurgon, P. Daujotas, K. Danyla, P. Deltuva, K. Vėšienė, J. A. Budris, E. F. Sagadinai, J. Pateckas, J. Gabrys ir Al. Pateckas.

Viso $83
Pirmiau paskelbta .. $94
Kartu $177

J. M—ka

Kalbink užsirašyti Laisvę tuos, kurie jos dar neskaito.

WORCESTER, MASS.

Operetė "Čigonai"

Rodosi, 1936 m. Lenkijoj buvo atlaikytas pasaulio čigonų kongresas, ir ve ką jų vadas pasakė: "Čigonų tauta yra bagočiausia pasaulyje, nes jiems priklauso dangus ir žemė."

Tačiau didžiausias kreditas priklauso Worcesterio Aido Choro vaidintojams, kurie ne tik šį veikalą pastatė, bet ir perdirbo jį, pritaikydami prie šio momento, išbraukdami brutalumą, ir prikergė dailaus meno. Tuo pat ir vaidinimas pasiilgino daugiau negu pusvalandžiu.

Rodosi, veikalą sukūrė Šimkus ir Milleris. Prasideda su gražiais vaizdais ir meilės romansu ir pavirsta brutalia tragedija; nužudomas vos užgimęs kūdikis. Bet kokią tragediją vaidinant, tokia ūmi pakaita netinka, kuomet žiūrovai gėrisi gamta, girios ošimu. Bet aidiečiai kūdikio nežudė, o išvogė; kitais žodžiais, išvengė brutališkumo ir nesugadino žiūrovams skonio. Gal tik worcesteriečiai ir tegalėjo veikalą taip patobulinti ir pailginti. Marijona Sukackienė parašė žodžius, o Jonas Dirvelis suharmonizavo taip, jog veikalas dėl to ne tik n e n u k e n t ė j o, o išėjo daug malonesniu.

Apie vaidintojus. Worcesteriečiai daug pastangų įdėjo, todėl visi aktoriai atrodė savo vietose, roles mokėjo, išvengė tokių nemalonių pauzų, kokių dažnai pas mus būna. Pačias svarbiausias roles vaidino: mokytojas Dirvelis, Jonas Sabaliauskas ir Onutė Dirvelienė. Kaip sakiau, visi aktoriai savo roles atliko labai gerai, bet Onutė Dirvelienė, reikia pabrėžti, buvo šio spektaklio pažiba. Daili ji, aukšta, tiesi it nendrė, gestai savo vietoje, o balsas pasiekė ausį kiekvieno, nepaisant, kurioj vietoj salės kas sėdėjo; ji tinkamai pergyveno jai skirto gyvenimo momentą.

Kadangi oras pasitaikė sausas, malonus, tai ir svečių privažiavo iš tolimų kolonijų. Newyorkiečius atstovavo Grybas su Briedžiu. O Naujoji Anglija, galima sakyt, buvo atstovaujama visa.

Pasibaigus vaidinimui, teko nugirsti, jog Grybas aktorius užkvietė į New Yorką, kad ten "Čigonus" suvaidintų. Rodosi, k a d worcesteriečiai ir pasižadėjo. Labai gerai! Tegul pasidžiaugia ir kitos lietuvių kolonijos šiuo gražiu veikalu.

Meno programai pasibaigus, tuoj per visą salę išsitiesė stalai, apkrauti skanumynais, kuriuos svečiai užpildė ir šnekučiuodamiesi vaišinosi. Baigiant užkandžius, pirmininkas Janulis iš virtuvės i š v e d a Sabaliauskienę ir jai prie krūtinės prisega korsažą už jos n e n u i l s t a n č i ą darbuotę. Svečiai sustojo ir aplodismentais dėkojo jai už jos triūsą, o ji, vargšė, neįstengė sukaupti spėkų paačiuoti svečiams; mat, jos širdelė per jautri, iš džiaugsmo ašaros suvilgė jos veidus. Prie jos priveda jos gyvenimo draugą Joną Sabaliauską—visų mylimą dainininką, jis pabučiuoja savo žmonelę, o pirmininkas užmauna jam ant rankos auksinį laikrodėlį, *svečiai ploja, o Sabaliauskams trykšta malonumo ašaros...* Jonas, kiek susikaupęs, publikai padėkojo ir pareiškė, kad jis pradėjo dainuoti nuo 1919 metų ir kad jis daiuos, kol jam spėkos leis.

Jonas Sabaliauskas savo dainavimu per keturiasdešimt metų linksmino lietuvius darbininkus, stiprindamas juos jų kovose su išnaudotojais. O draugė Sabaliauskienė atsidav u s i a i darbavosi mūsų parengimuose, todėl ne tik worcesteriečiai, bet ir visa plati jo lietuviška apylinkė jums, draugai, yra dėkinga ir linki stiprios sveikatos jūsų darbuotėje! *Jaunutis*

Scranton, Pa.

GAISRŲ EPIDEMIJA

Jau pora metų, kai mūsų mieste siautėjo, lyg epidemija, gaisrai, ir mūsų šaunioji policija niekaip negalėjo išsiaiškinti, kaip tie gaisrai prasideda. Betgi šių metų sausio 15 d. pasisekė sučiupti siūlo galą ir išaiškinti gaisrų priežastį.

Viršminėtos dienos vidurnaktį pačiame miesto centre užsidegė keturių aukštų namas su keliolika ten gyvenančių šeimynų. Užsidegė antrame aukšte po laiptais, ir gerai, kad viena moteriškė laiku pajuto gaisrą ir pašaukė ugniagesius, ir gaisras tapo užgesintas su mažais nuostoliais. Gi tuo pat laiku kitas žmogus pamatė bėgantį vyriškį iš padegto namo. Kai pribuvo ugniagesiai ir policija prie degančio namo, tai subėgo daug žmonių, kur ir patsai padegėjas pribuvo—gal pasidžiaugti. Žmogus, matęs jį bėgant, atpažino ir parodė policijai. Policija greit jį suareštavo. Po ilgo kamantinėjimo jis prisipažino ne tik to namo padegime, bet ir kitų — iš viso net 9 namų ir 4 automobilių. Iš pavardės padegėjas, atrodo, gali būti lietuvių, o gal graikų kilmės: Charles Mataconis.

Policija jau seniai turėjo minėto piktadario rekordą, nes dar vaiku būdamas buvo pataisos namuose dėl blogų palinkimų, bet niekas nė nebandė patirti jo protą, ir policija dabar nė nebandė įtarti jį kaip protinį ligonį.

Praeitų metų kovo 15 d. sudegė namas, kuriame žuvo trys moteriškės. Veikiausiai, kad ir dabar taip būtų praėję, jei žmogus, padegėją atpažinęs, nebūtų pirštu parodęs. Dabar, žinoma, policija ir detektyvai didžiuojasi ir patys sau ploja per petį už tokį didelį savo "gabumą." Kokia tai ironija!

Iš už kulisų

ROCHESTER, N. Y.

CHARLES GUŽAUSKAS

Mirė Vasario 3, 1958

Jau vieneri metai, kai staiga mirė mūsų mylimas tėvas ir vyras. Būdamas gyvas, jis visuomet rėmė darbininkų reikalus, kiek tik išgalėjo.

Ilsėkis, mano mylimasis, mes tavęs niekada nepamiršime.

Agnes Gužauskienė, žmona
Viktoras Gužauskas, sūnus
marti ir anūkai

Cleveland, Ohio

Pranešimas

Clevelando Liet. Moterų Klubo susirinkimas įvyks Lincoln dieną, vasario 12. Malonėkite skaitlingai dalyvauti. Pradėkime 1959 metų darbą visos kartu, tai gal galėsime daugiau darbų nuveikti. Mūsų klubo susirinkimus yra nutarta laikyti viena savaite anksčiau negu pirmiau laikėme, toje pat vietoje. Prašome įsitėmyti!

—:—

Pereitame susirinkime buvo išrinkta komisija aplankyti Mary Nikas. Ją jau aplankėme. Susirinko gražus būrelis draugių. Gražiai laiką praleidome, pasivaišinome ir Marytei palinkėjome greitai pasveikti. Jos koja dar tebebuvo įdėta į gipsą, bet Marytė vis vien paaukavo "Vilnies" reikalams $5.

—:—

Apskrities parengimas buvo neskaitlingas, bet gyvas. Vakarienė buvo skani ir visi dalyvavę pasitenkino. Muzika grojo ir atsilankę linksminosi.

—:—

Jau du mėnesiai, kai siaučia nepaprastas šaltis ir sniegas. Jau kelis kartus temperatūra buvo žemiau nulio. Tik sausio 20 dieną atšilo ir buvo 55 laipsniai.

Sausio 21 d. pradėjo smarkiai lyti, sniegas tirpo, tai vanduo apsėmė miesto gatves. Dieną ir naktį gatvėmis plaukiojo laiveliai, kaip upėmis. Vandens užliejimas viešpatavo aplinkui Clevelandą. Rocky upės vanduo labai iškilo ir užliejo miestelius. Nemažai šeimų nukentėjo. Dideli nuostoliai nuo potvynių. Chagrin upė atėmė 8 žmonėms gyvybę. Virš 10,000 šeimų liko be namų. Vien Clevelande ir apylinkėje nuostoliai siekia $10,000,000.

Žmonių vargus ir nelaimes negalima nei aprašyti. Sausio 24 d. ir vėl ėmė snigti ir šalti. Gi dar žmonės nuo potvynių nelaimių neatsigavę. Mūsų gerasis draugas Pranas Sutkaitis jau randasi savo namuose 10514 Elk Ave., Cleveland. Linkiu jam geros sveikatos! **A. R.**

Nepaprastos sniego ir lietaus audros

Visą savaitę, baigiantis su sausio 17 d. snigo ir privertė nemažai sniego taip, kad visa miesto transportacija pradėjo šlubuoti. O sausio 14 d. staiga atšilo, temperatūra pakilo iki 60 laipsnių virš zero, o be to, užėjo nepaprastai smarkus lietus su vėju taip, kad į kelias vanandas nuplovė visą bvusį sniegą, o to pasėka — užsėmė vandeniu visas žemesnes vietas ir padarė milžiniškų nuostolių.

Vėliausi pranešimai sako, kad per visą Ohio valstiją apie 5,000 žmonių likę be pastogės. Kiek gyvybių šioji audra nusinešė, kol kas neskelbiama

Šių priežasčių dėlei susitrukdė ir pora mūsų pobūvių. Sausio 16 d. turėjo įvykti visų vietos menininkų sus. aptarimui viso sezono meninio veikimo. Kurie atsilankė, tą sus. nukėlė į sausio 30 d.

L.L.D. 15 kp. vakarienė turėjo įvykti sausio 17 d., bet tapo nukelta į sausio 24 d.

Šios pamainos buvo būtinos ir, kaip matote, ne dėl rengėjų kaltės.

Vasario 14 d. įvyks L.D.S. 55 kuopos vakarienė. Rengėjai kviečia visus, o ypatingai kuopos narius, dalyvauti ir tikisi, jog gamta daugiau tokių šposų nekrės. Įvyks Klubo svet., 9305 St. Clair Ave., 6 v. vakare.

J. Žebrys

Brockton, Mass.

PRISIMINIMAS

Marijona Tamulevičienė

MIRĖ SAUSIO 30, 1958

Vieneri metai jau praėjo, kai mirtis atskyrė mūsų mylimą mamytę.
Liūdime mes jos.

Dukterys:
BETTIE TAMULEVIČIŪTĖ
MILLIE DAVIDSON
ALBINA MIKNIS

KNYGA, ŠVIESA, MEILĖ IR LAIMĖ

SAULĖS RŪSTYBĖ. Kaip iš jaunatvės fontano trykšta iš šitos knygos (romano) ne tiktai vaikystės bei jaunystės poezija, bet drauge ir viduramžio vaisingas, kūrybingas gyvenimas, džiaugsmas, meilė ir laimė. **311 psl. Kaina tik $2.**

ČIKAGOS SEŠĖLIAI. Baisiai aštrūs siurpuliai eina per visą skaitytojo kūną, kai jis šitos knygos apsakymus skaito ir mato, kaip žmonės vargsta ir kenčia po karaliaus Dolerio padu. **316 psl. Kaina $2.**

ŠIRDIES RŪMAI. Ir džiaugsmo, ir liūdesio ašarų nesulaiko skaitytojas, kai jis šitą knygą (romaną) skaito ir jaučia ir mato—ką? Jis pats ras skaitydamas. **449 psl. Kaina $2.**

ŠLIUPTARNIAI. Šita didelė knyga labai vaizdingai parodo Amerikos lietuvių ne tiktai vargus, kovas ir kančias svetimoje žemėje, bet kartu ir labai didelę meilę savo gimtiniam kraštui ir jo žmonėms. **652 psl. Kaina tik $2!**

Visos 4 knygos sykiu tik už $5!

AMERIKOS LIETUVIAI IR ANGLIŠKŲJŲ SKOLINIŲ ŽODYNAS. Čia tai jau tikriausiai skaitytojas ras pačius svarbiausius Amerikos lietuvių kultūrinio gyvenimo bruožus ir vartojamos jų kalbos gyvus vaizdus. 366 psl. **Kaina $5.**

Visos 5 knygos drauge tik už $8.

Jau šimtai šitų knygų išsiųsta į Lietuvą ir gauta labai daug nuoširdžių laiškų, rodančių Lietuvos žmonių didelę meilę Am. lietuvių knygoms, kurių jie dieną naktį laukia, o kai gauna, tai jos eina per rankų rankas . . . (Knygas siunčiame Lietuvon už tą pačią kainą; persiuntimo kaštus apmokame.)

DR. ALG. MARGĖRIS, 3325 S. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

New Haven, Conn.

Iš veikimo

Draugiški pietūs labai gerai pavyko. Reikia padėkoti gaspadinėms Barborai Medley, Eva Rudman ir Antosei Šaliūnas, taipgi gaspadoriams B. Medley ir J. Kuncai.

Rengėjai taria ačiū ir už dovanas, kaip tai Mureikienei už skanius sūrius, B. Medley už skanų pyragą, Jonui Petkui už setą rašomosios plunksnos. Tos dovanos padidino mūsų įplaukas. Dėkui tiems, kurie pagelbėjo virtuvėje!

Reikėtų dažniau mums turėti tokių parengimų, nes jie duoda ir dvasinės, ir finansinės naudos.

Tai jau "Laisvės' dalininkų suvažiavimas čia pat. Ar visi rūpinamės jame dalyvauti? Dalyvaukime, kaip galima skaitlingiau, nes tik visi būdami vietoje mes galime pagerinti mūsų reikalus, geriau pasirūpinti laikraščio reikalais.

Iš New Haveno keli draugai rengiamės vykti į suvažiavimą ir dalyvauti bankete. Tik rūpinamės, ar mums bus užtikrintas dalyvumas bankete? (Svečiams visiems bus užtikrinta vieta —Red.)

J. S. K.

KRISLAI

(Tąsa iš pirmo pusl.)

nuo vokiškų kulkų, kaip nuo aštraus dalgio lankoje žolė, krenta, o gen. Raštikis, o Smetona, o visi kiti tos pasiutėlių klikos išsigimėliai nesitveria džiaugsmu. Jiems nebaisios vokiškos bombos. Jiems neklaikios raudos Lietuvoje mirštančių moterų, senelių ir vaikų!

Vien tik pamislijus apie tuos pabaisas, šalti šiurpuliai supurto visą kūną!

Vienas draugas iš Camdeno man prisiuntė laikraščio dydžio lapą. Jame mušama trivoga, kad žydai (dar azijatiški žydai, baigią užkariauti Ameriką ir įvesti čia savo "raudoną diktatūrą." Įdėtos ir keliolikos žmonių iuotraukos. Visi jie esą žydai ir visi baisiai pavojingi.

Tarpe jų matosi nuotrauka Aukščiausiojo teismo teisėjo Frankfurter, milijonieriaus Baruch, sukniasiuvių unijos vado Dubinskio, Lehmano ir kitų.

Tai darbas neapykantos apaštalų. Tai darbas amerikoniškų hitlerininkų. Kas nors jiems riebiai apmoka ir kas nors padengia tokių leidinių lėšas.

Smetonininkas J. Bačiūnas plačiai važinėjo ir parašė knygą "Kelionė į Pacifiko kraštus." Bronys Raila sako, kad kadangi knyga perėjo per "Dirvą," tai ją antru kartu panorės skaityti tiktai paskutinis **pakvaišėlis!**

Tokios "kultūringos" rekomendacijos knygai dar nebuvau girdėjęs.

J. Antanaitis "Vienybėje" bara Ameriką, kurion jis atbėgo, kodėl ji nepaskelbė Sovietams karo ir jų nesunaikino! Už tai jis Amerikai žada nedovanoti.

Ak tu, kiaule be ragų!

$3,600,000 SKIRIA AMERIKOS PARODAI

Washingtonas. — Prezidentas Eisenhoweris paskelbė, kad Jungtinės Valstijos paskyrė $3,600,000 įrengimui parodos Maskvoje. Paroda atsidarys 1959 m. liepos 4 d.

Lauko pusėje bus statulos: Lincolno, Mark Twain, Walt Whitman, Benjamin Franklin ir kitų žymių amerikiečių.

DIDYSIS NEW YORKAS

Kalbant apie "Laisvės" akcininkų suvažiavimą

Šiemet, atsiminkite, mūsų laikraščio bendrovės suvažiavimas įvyks ne sekmadienį, kaip kas metai būdavo, o *šeštadienį, vasario 7 d.*

Patyrimai parodė, kad šiuo metu suvažiavimus šaukti sekmadieniais nėra jau taip praktiška. Žmonės, suvykę iš tolesnių miestų, kuriems pirmadienį reikia eiti į darbą, negali laukti net laisviečių banketo, įvykstančio po suvažiavimo. Negali laukti dėl to, kad jiems sugrįžti į namus būtų per vėlu. Todėl jie po suvažiavimo tuojau skuba į namus.

Kas kita šeštadienį. Šeštadieniai juk yra švenčiami, — tik labai mažas skaičius žmonių tedirba. Vadinasi, atvykti į suvažiavimą šeštadienį lengva. O pasibaigus suvažiavimui, jo dalyviai gali būti ir bankete, pasišnekėti, pasisvečiuoti, gerai žinant, kad rytoj bus sekmadienis — šventa, skubėti į namus nėra reikalo.

Na, tai šiemet, kaip sakyta, ir šaukiamas mūsų suvažiavimas šetadienį.

Šis mūsų bendrovės akcininkų suvažiavimas bus iš eilės, rodosi, 45-asis. Bendrovė, atsiminkite, buvo inkorporuota 1914 metais.

Gi š. m. balandžio pradžioje Laisvei sukaks 48-ri metai amžiaus. Praeis dar dveji meteliai ir mūsų laikraštis jau bus išgyvavęs pusę šimto metų!

Kviečiame visus Laisvės b-vės akcininkus, gyvenančius Niujorke ir apylinkėje, dalyvauti suvažiavime. Toliau gyvenantieji, kuriems laikas leis, taipgi labai prašomi dalyvauti.

Kviečiame visus pažangiuosius Niujorko ir apylinkės lietuvius būti laisviečių bankete. Būsite gerai pavaišinti ir susitiksite daugelį savo pažįstamų

Pakartojame: metinis laisviečių suvažiavimas įvyks *vasario 7 d.* Liberty Auditorijoje, 110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill. Prasidės 12 val. dieną.

George Morris rašo iš Maskvos

Įžymusis Amerikos pažangiosios spaudos bendradarbis, žurnalistas George Morris, šiuo metu yra Maskvoje. Jis jau parašė savaitraščiui "The Workeriui" ilgą korespondenciją iš TSKP XX-ojo suvažiavimo.

George Morris buvo sustojęs Londone, paskui Paryžiuje, vėliau pabuvojo Čekoslovakijoje. Iš visur jis parašė įdomių korespondencijų.

O gal šis žurnalistas įsidrąsins, na, ims ir nuvyks į Kinijos Liaudies Respubliką? Apie Kiniją Amerikos žmonės turi labai mažai žinių.

Riverhead, L. I. — Nuo kerosininio pečiuko užsidegė namas ir sudegė Trentų šeimos trys vaikučiai.

PAIEŠKOJIMAS

Ieškau savo tetos Petrės Kairytės - Sakalienės, gim. 1897 m., Liepojos mieste. Išvykusi į Ameriką 1919 m. Anksčiau gyveno Čikagos mieste, kartu ir jos vyras Jonas Sakalas. Negaunu atsakymo į laiškus. Prašau juos pačius arba apie juos žinančius man pranešti. Iš anksto tariu ačiū. Rašykite: Stasė Kairytė - Markūnienė, Sedos rajonas, Žem. Kalvarija, Lithuania, USSR. (9-10)

Patikrinkite sveikatą

Williamsburgo-Greenpointo rajonuose gyveną žmonės, nuo 18 metų amžiaus, jei abejoja apie savo krūtinę, gali nemokamai apie ją sužinoti Health Centre, kuris randasi po num. 151 Maujer St., Brooklyne. Ten padaromos X-ray nuotraukos.

Valandos: 11:30 A. M. ir 1-4:30 P. M. pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais.

Tokio. — Japonija atsiprašė TSRS atstovą Fedorenko, kurį japonas įžeidė traukinyje.

Washingtonas. — Amerikoje vis mažiau iškasama minkštosios anglies.

PRANEŠIMAI

BROOKLYN, N. Y.

LDS 1-os kuopos narių atydai

Dėl susidėjusių aplinkybių kuopos susirinkimai tapo nukelti iš antradienio į trečiadienį. Sekantis susirinkimas įvyks trečiadienį, vasario 4 d., 7:30 val. vakare, Liberty Auditorium, 110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill. Visi nariai kviečiami dalyvauti. Nepamirškite pažiūrėti į savo mokesčių knygutes. Metų pradžioje ir vėl reikia duokles užsimokėti. Valdyba

ATSIPRAŠOME IR PASIŽADAME

Ir vėl prisirinko pilnutėlė salė gražios ir įvairios lietuviškos publikos. Tai buvo praėjusį šeštadienį. Buvo garsinta, kad bus parodyti du filmai iš Lietuvos— trumpas spalvotas filmas "Žydėk, jaunyste" ir ilgas inscenizuotas veikalas "Dar ne vėlu." Deja, įvyko labai didelis ir nemalonus nesusipratimas: pastarasis filmas nebuvo parodytas, nes nebuvo atėjęs iš Chicagos. Chicagiečiai rašė, kad jie filmą išsiunčia antradienio rytą, tad jis Rchmond Hill turi pasiekti ketvirtadienį, o vėliausiai — penktadienį. Ir buvo nekantriai filmo laukta ir tikėtasi, kad jis mus pasieks laiku. Tačiau dar ir šiandien, kai šitie žodžiai rašomi, pirmadienį, filmo dar neturime. Kur nors jis užkliuvo kelyje — pašte. Labai, labai gaila, kad taip atsitiko. Atsiprašome publikos už suvylimą. Ateityje bus dedamos pastangos tokio nesusipratimo išvengti.

Žinoma, vakaras nebuvo veltui praleistas. Greitomis buvo sudaryta gana graži ir naudinga programa. Pradžioje pirmininkas paskaitė trumpą paskaitėlę, parašytą Dr. Kaškiaučiaus, temoje, kaip senyvo amžiaus žmonės turėtų užsilaikyti, idant prailginus savo gyvenimą. Labai daug naudingų patarimų. Neabejojame, kad ne vienas vakaro dalyvis jais pasinaudos savo kasdieniniame gyvenime ir tuomi sustiprins savo sveikatą.

Paskui sekė filmas "Žydėk, jaunyste!" Tai bent filmas. Toks masiškas, toks gražus vaizdas iš Lietuvos jaunimo veiklos. Vaizduojama dainos šventė. Kas liečia mane, tai aš savo gyvenime dar nebuvau matęs tokio žavingo spalvoto filmo. Tiktai gaila, kad jis neilgas.

Pertraukoje mūsų geroji publika sudėjo aukų filmų rodymo lėšų padengimui. Dar kartą brooklyniečiai atsižymėjo savo duosnumu. Širdingai visiems ačiū.

Na, o po pertraukos, publikai pageidaujant, Jurgis Klimas parodė savo filminės kūrybos operetę "Katriutės gintarai." Kadangi daugelis iš susirinkusios publikos šį Klimo kūrinį dar pirmu kartu matė, tai buvo įdomu pamatyti. Abiejų filmų parodymas išėjo sėkmingai, sklandžiai, be jokių trukdymų ir vilkinimų. Taip ir reikia.

PASTABA

Šis nepaprastai gražus filmas "Žydėk, jaunyste," bus parodytas "Laisvės" bankete ateinantį šeštadienį. Ypač bus įdomu jį pamatyti svečiams, kurie jo dar nematė.

Rengėjai

"LAISVĖS" METINIS

BANKETAS

KVIEČIAME VISUS ATSILANKYTI

Prašome įsitėmyti, kad įvyks

Šeštadienį

VASARIO 7 FEBRUARY

Pradžia 6-ą Val. Vakaro

LIBERTY AUDITORIUM

110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill. N. Y.

Geri Valgiai. Kaina $3.50

Graži dainų ir kitokių pamarginimų programa

Nepamirškite, kad prieš banketą bus Laisvės bendrovės dalininkų suvažiavimas, taigi bankete bus svečių iš tolimesnių kolonijų.

Padidinus Social. Draudimo išmokėjimus

Socialinio Draudimo Administracija mėgina pasiekti daugiau kaip 400,000 žmonių ir juos painformuoti apie jiems priklausančius Socialinio Draudimo išmokėjimus, kurie buvo paskirti pagal naujus 1958 m. Socialinio draudimo įstatymo potvarkius.

Daugelis iš šių žmonių gal net nežino apie savo teises į seno amžiaus, našlių ar sveikatos nustojimo draudimą. O gal jie nesupranta, kad reikia gauti prašymų formas iš savo lokalinių Socialinio Draudimo įstaigų, jas užpildyti ir įteikti, kad kas mėnesį gautų paskirtus išmokėjimus.

Apie 180,000 iš šių žmonių yra išlaikomi asmenų, kurie dabar gauna sveikatos nustojimo draudimo išmokėjimus. Spalio mėn. pradžioje kiekvienas, kas tik gavo sveikatos nustojimo išmokėjimus, kartu su čekiu gavo ir kortelę, kurioje buvo pranešta apie įstatymo pakeitima, pagal kurį jie gali gauti daugiau pinigų savo šeimai. Šioje kortelėje buvo nurodyta, kad, jei sveikatos nustojes darbininkas turi jaunesnį kaip 18 m. amžiaus vaiką ar net vyresnį kaip 18 m. vaiką, nustojusi sveikatos prieš jam pasiekiant 18 m. amžiaus, jis dabar gali gauti savo išlaikymo išmokėjimus, arba juos gali gauti jo motina, jei ji rūpinasi tuo vaiku. Jeigu nėra vaiku, gaunančiu šiuos išmokėjimus, jie gali būti daromi sveikatos nustojusio darbininko žmonai, kai ji sulauks 62 m. amžiaus. Visuose atvejuose prašymai turi būti patiekti Socialinio Draudimo istaigoms prieš tai, kai šie išmokėjimai išlaikomiems asmenims turi būti pradėti.

Socialinio Draudimo Administracija praneša, kad yra daug kitų asmenu, kurie jau dabar pirmą kartą gali gauti Socialinio Draudimo išmokėjimus, bet jie nežino, kad prašymai tiems išmokėjimams gauti turi būti paduoti. Pavyzdžiui, pagal administracijos žinias, yra apie 60,000 seno amžiaus vyru ir moterų, kurie, kol vaikai mirė buvo jų išlaikomi, bet ligi dabar negalėjo po ju mirties gauti Socialinio Draudimo išmokėjimu. nes jų sūnus ar duktė paliko žmoną, vyrą ar vaiką. Kai kurie iš šių asmenų gal ir padavė tuo laiku prašymus savo Socialinio Draudimo istaigoms, bet jų prašymai buvo tada atmesti. Pagal naują istatymo potvarkį, jie, ir tie, kurie anksčiau nepadavė prašymų, gali dabar gauti pensijas, pradedant nuo 1958 m. rugsėjo mėnesio mokėjimais, jeigu jie iš naujo ar pirmą kartą paduos savo prašymus Socialinio Draudimo įstaigoms.

Čia paduodamas sąrašas kai kurių kitų grupių žmonių, kurie gali gauti pensijas pagal naujus potvarkius ir kurių apytikris sakičius yra apskaičiuotas Socialinio Draudimo Administracijos:

Sveikatos nustoję darbininkai, kurie dirbo po Socialiniu Draudimu penkis ar daugiau metų, bet kurie pagal seną įstatymą negalėjo gauti sveikatos nustojimo pensijos, nes jie per paskutinių trejų metų laikotarpi nedirbo pusantrų metų prieš tai, kol nustojo sveikatos. Naujas įstatymas vis dar reikalauja mažiausiai penkių metu darbo, bet anksčiau pridėtas darbo laikotarpis per trejų metų laikotarpį prieš nustojant sveikatos dabar jau nebereikalaujamas.

Sveikatos nustoję sūnūs ir dukterys, išėjusių į pensiją sveikatos nustojusių ar mirusių darbininkų, dabar gali gauti pensijas ir jiems nereikia parodyti, kad jie pusę savo išlaikymo gavo iš savo tėvų. Šie sūnūs ir dukterys dabar yra 18 ar daugiau metų amžiaus ir sveikatos nustojo prieš pasiekiant 18 metų.

Sveikatos nustojusiems darbininkams, kurių sveikatos nustojimo pensijos buvo sumažintos ar visai nemokamos, nes jie gavo darbininko kompensacijos ar federalines sveikatos nustojimo pensijas, dabar jau nebus šios pensijos sumažintos iš Socialinio Draudimo pusės. Tie, kurie dar nepadavė prašymų dėl to, kad jiems anksčiau buvo pasakyta, kad negali gauti šiu pensijų, dabar turi paduoti prašymus ir reikalauti savo mokėjimų.

Kai sveikatos nustojęs darbininkas paduoda prašymą pensijai gauti, dabar jis gali gauti išmokėjumus už 12 mėnesių, jeigu jis išpildo visus Socialinio Draudimo reikalavimus per tuos 12 mėnesių ir jei savo prašymą padavė mėnesiu prieš tuos 12 mėnesių. Tie, kurie jau padavė prašymus sveikatos nustojimo pensijoms gauti (apie 40.000 asmenų), jiems nebereikia paduoti naujo prašymo.

Darbininkai su ilgo laiko invalidiškumu gali pasinaudoti nauju įstatymu, kuris galioja nuo 1958 m. birželio mėn. 30 d. ligi 1961 m. birželio mėn. 30 d. Per ši perijodą jie gali paduoti prašymus savo Socialinio Draudimo dokumentams "užšaldyti" nuo to laiko, nuo kurio pagal įstatyma jų invalidiškumas prasidėjo. — šis perijodas gali būti pradėtas net nuo 1941 m. spalio mėn.

Yra apie 5,000 žmonių, kurius šie pakeitimai liečia, nes pasikeitė Socialinio Draudimo reikalavimai dėl išmokėjimu išlaikomiems ar našliams bei našlėms. Kai kurie iš šių pakeitimų leidžia ir toliau naudotis pensijomis, jei išlaikomi asmenys ar našliai bei našlės veda.

Prašymai gauti pensijoms gali būti paduoti bet kurioj 584-to distrikto Socialinio Draudimo Adminitracijos įstaigoj.

Šias žinias suteikė **Mr. Raymond D. Ferguson,** Socialinio Draudimo Administracijos distrikto manadžerius, Jamaica, N. Y.

Pajieškojimai

Aš, Elena Krajalis, ieškau moters, kuri mylėtų gyventi White Plains, N. Y. Aš turiu gražią vietą ir laikau įnamius, norėčiau, kad atieitų moteris dėl draugiškumo. Esu našlė, labai nuobodu vienai. White Plains yra visokių darbų. Prašau rašyti: Elena Krajalis, 304 West Post Rd., White Plains, N. Y. (10-15)

AL'S TELEVISION SERVICE

ALBERT MISIŪNAS, Sav.

(Authorized Member Philco Factory-Supervised Service)

Taisome Televizijas, Radijus, Hi-Fi

Darbą garantuotai atlieka patyręs technikas

Prašome kreiptis sekamu antrašu:

101-23 112 St., Richmond Hill,19 N. Y. Tel.. VI. 6-6895

Darbo valandos kasdien iki 10 val. vak.

So. Boston, Mass.

TRADICINIS BANKETAS

Sakoma, kad žmogaus kūnas pasensta, bet jo protas būna jaunas per visą amžių, iki mirties. Aš, šiuos žodžius rašydamas, labai gerai atmenu, kai buvau mažas ir mūsų kaime buvo (ir tebėra) bažnytėlė ir kas metai dveji atlaidai: šv. Motiejaus ir Sekminių. Mano vaidentuvėj Motiejaus didesnis vaizdas stovi, negu Sekminių. Mat, kaip mes sakydavom, šv. Mociejus pripuldavo vasario 24 d., o tai reiškia pačius šalčius. Visas kaimas turėdavo apsivalyti, nes per atpuskus suvažiuodavo apylinkės žmonės. Sunkiausias darbas būdavo — iškraustyt kiaules ir avis iš stubos; kol išnešiodavai avis, išardydavai gardą, išnešdavai mėšlus, tai tą dieną jausdavaisi it latras nuo kryžiaus nuimtas. Moterys viduje stubos sukurdavo ugnį ir degindavo ėglių uogas, kad neatsiduotų gyvulių ir mėšlo kvapas. Jos iš rudens jau turėdavo smėlio aruodą, su kuriuo prieš atpuskus išbarstydavo stubos grindis. Paskutinis aktas likdavo moterims — sušukuoti galvą ir supinti plaukus į kasas, o vyrams— nusiprausti ir plaukus nusikirpti.

Vasario 8 d. So. Bostone turėsime spaudos banketą, kuris visai skirtingas nuo anų laikų atlaidų. Tiesa, ir prie šio parengimo southbostoniečiai ruošiasi. Mūsų gaspadinės mitinguoja ir tariasi, kaip skaniau ir sočiau pavaišinti svečius, kurių tikimės iš plačios apylinkės; rengėjai sako, jog turėsime svečių ir iš Niujorko. Mineikytė ir Rainardienė bendrina balsus; jos linksmins banketo svečius.

Šiame bankete Literatūros Draugijos nariai galės pasimokėti duokles, o kurie dar negavo pereitų metų knygos, čia ją gaus.

Vyriausiai, čia bus proga apkalbėti mūsų spaudos stovį ir jos ateitį. Mes aiškiai matome, jog viskas labai greitai keičiasi, o kartu — ir gyvenimo sąlygos, tai savaime aišku, kad ir mūsų veikla turi būti pakeista, taigi čia kaip tik ir bus proga tai padaryti.

Visi įsitėmykite, kad banketas įvyks vasario 8 d., 1 val. popiet, 318 W. Broadway, So. Bostone.

Jaunutis

Kairas. — Nasseris matėsi su Tarybų Sąjungos ambasadoriumi Kiselevu. Sakoma, kad kalbėjosi apie Chruščiovo padarytas Nasseriui pastabas komunistų reikalais.

MALE and FEMALE

OPERATORIAI

Vyrai ir Moterys
Patyrę prie vyriškų švarkų.

ROBERT HALL CLOTHES

Vieni iš Amerikos didžiausių išdirbėjų vyriškų drabužių.

REIKALINGI OPERATORIAI PRIE SIUVAMŲJŲ MAŠINŲ

Siūti vyriškų drabužių naujai pertaisytoj dirbtuvėj Williamsburgh'o (Brooklyn)

Kreipkitės 8:30—12 v. dieną.

84 BROADWAY, BROOKLYN, N. Y.

Tarp Berry St. ir Wythe Ave.

(10-12)